

Archeologienota

Oudenaarde, Remparden 36

Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Oudenaarde, Remparden 36. Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteur

Thomas Pieters
Bijdragen van Christine Swaelens

Erkende archeoloog

BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer

2020-0785

Plaats en datum

Gent, 18 november 2020

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 1593
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

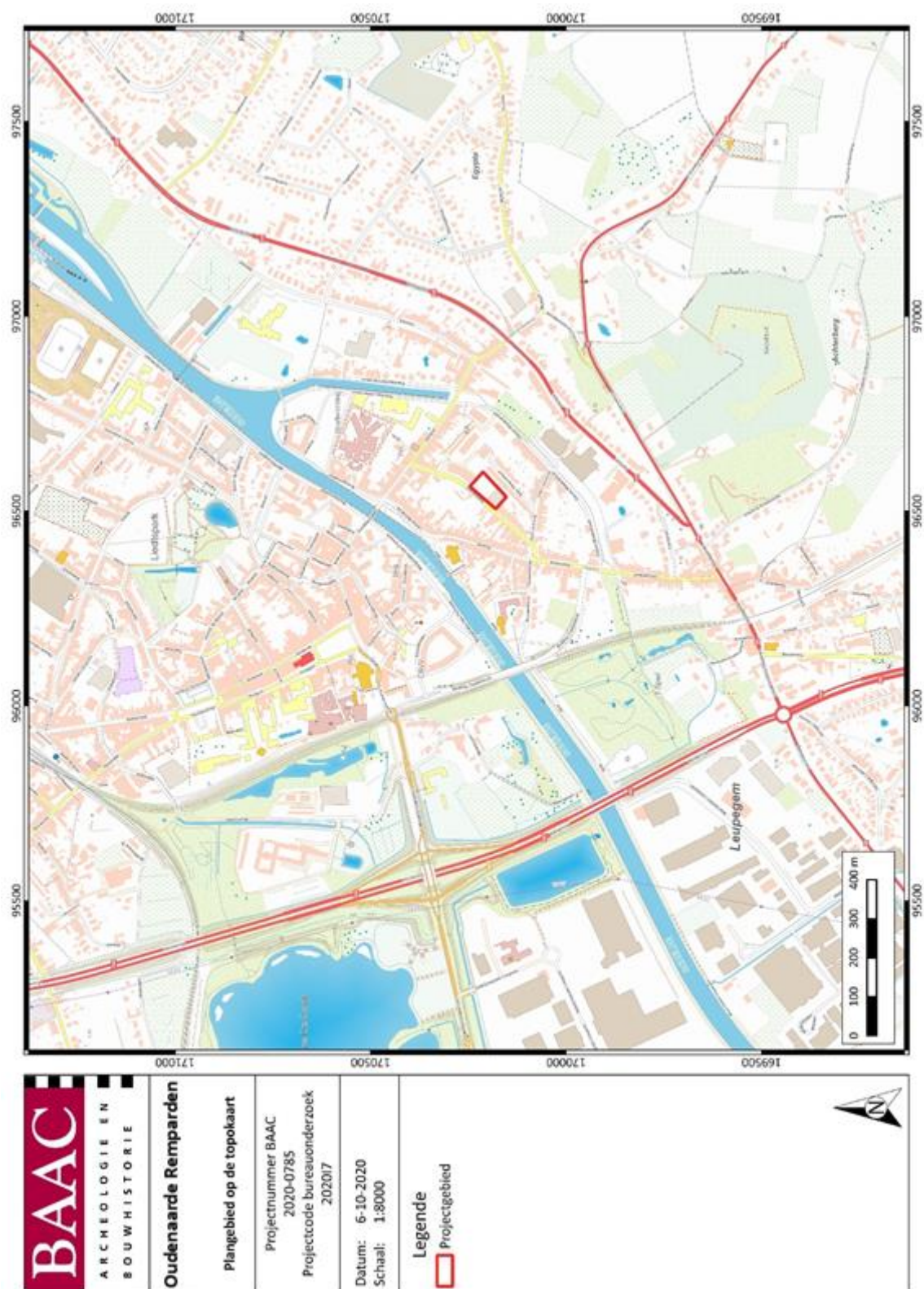
Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens	1
1.2	Juridisch kader en onderzoektraject	4
1.3	Aanleiding	4
1.4	Huidige situatie en geplande werken	5
1.4.1	Huidige situatie	5
1.4.2	Geplande werken en bodemingrepen	6
1.5	Randvoorwaarden	11
2	Bureauonderzoek	12
2.1	Werkwijze en strategie	12
2.1.1	Onderzoeksdoelstelling	12
2.1.2	Onderzoeksvragen	12
2.1.3	Methoden en technieken.....	12
2.2	Assessment	14
2.2.1	Landschappelijk kader	14
2.2.2	Historisch-cartografisch kader	25
2.2.3	Archeologisch kader	43
2.3	Synthese onderzoeksresultaten.....	46
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	46
2.3.2	Archeologische verwachting.....	46
2.4	Besluit	47
2.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering	47
2.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	47
2.4.3	Keuze onderzoeksmethode	49
2.4.4	Afbakening onderzoeksterrein	49
3	Samenvatting.....	50
4	Lijsten.....	51
4.1	Figurenlijst.....	51
4.2	Plannenlijst.....	51
4.3	Tabellenlijst	51
5	Bibliografie	52
6	Bijlagen	55

1 Beschrijvend gedeelte

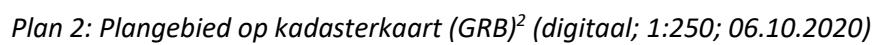
1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Oudenaarde, Remparden 36		
Ligging	Remparden 36, Oudenaarde, Oost-Vlaanderen		
Kadaster	Oudenaarde, Afdeling 1, Sectie C, 368/2H60		
Coördinaten	Noordwest:	x:96563.96	y:170244.34
	Noordoost:	x:96600.86	y:170211.01
	Zuidwest:	x:96506.08	y:170178.72
	Zuidoost:	x:96536.88	y:170151.79
Oppervlakte plangebied	3978 m ²		
Oppervlakte geplande ingrepen	3978 m ²		
Kartering gewestplan	101 - woongebied		
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2020-0785		
Bureauonderzoek	Projectcode	2020I7	
	Erkende archeoloog	Kirsten Van Campenhout (Erkenningsnummer: 2015/00060)	
	Betrokken actoren	Thomas Pieters (archeoloog) Christine Swaelens (archeoloog)	

Plan 1: Plangebied op topografische kaart¹ (digitaal; 1:10.000; 06.10.2020)

¹ AGIV 2020d

² AGIV 2020b

1.2 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving. Het vooronderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0.

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een nieuwbouw gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van winkel- en wooneenheden met ondergrondse parkeergelegenheid) die qua omvang een directe bedreiging kunnen betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Oudenaarde, Remparden 36* bedraagt ca. 3978 m², de geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van 3978m². Het valt buiten een beschermde archeologische site, maar ligt wel binnen de archeologisch vastgestelde zone 'Historische stadskern

van Oudenaarde'. Verder is het plangebied niet opgenomen op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³

De 'historische stadskern van Oudenaarde', ID11912 is een uitgebreide en complexe archeologische zone die het resultaat is van eeuwenlange intense bewoning binnen de stedelijke grenzen (meestal een omwalling). De stadsplattegrond kent een cumulatief karakter en verschillende fasen, met een oude nederzettingskern die mogelijk teruggaat op een vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid. De afbakening gebeurde op grond van het 19^e-eeuws kadaster daar deze kaart de eerste nauwkeurige kadasterkaart betreft die nog een tijdsbeeld geeft van voor de industrialisering.⁴

Het gewestplan bestempelt het plangebied als liggende binnen woongebied (code 101). Gezien deze ligging en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt en de ingreep minstens 100 m² bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de omgevingsvergunningaanvraag gevoegd.

1.4 Huidige situatie en geplande werken

1.4.1 Huidige situatie

Het westelijk deel van het terrein is momenteel in gebruik als filiaal van de winkelketen Aldi. De rest van het terrein wordt gebruikt als parkeerplaats voor de winkel.

Figuur 1: Zicht op het terrein en de parking vanuit het noorden⁵

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020.

⁴ IOE 2020 ID11912

⁵ Google Maps, 3.10.2020

Figuur 2: Zicht op het terrein en het winkelfiliaal vanuit het zuiden.⁶

1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen

Algemeen

De opdrachtgever plant op het terrein de aanleg van een nieuw filiaal van de winkelketen Aldi met wooneenheden met een ondergrondse parking onder de volledige nieuwbouw, gesteund op paalfunderingen. De oppervlakte van de ingreep bedraagt ca. 3978 m².

De bodem van de halfondergrondse parkeergarage zal zich op 11,10 m +TAW bevinden, 1 m tot 1,30 m onder het huidige maaiveld. Bovendien betekenen de zones waar de paalfunderingen komen een grotere en diepere verstoring. Zo is de impact van funderingspalen op het bodemarchief niet beperkt tot de verstoring van de paal zelf, maar maakt ook de zone tussen de palen hier deel van uit, zowel omwille van fysieke impact (zetting, grondwatertafel, ...) als omwille van het onleesbaar worden van het bodemarchief. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden mogelijk vernietigd. De volledige bouwplannen zijn terug te vinden in bijlage. Een selectie bevindt zich hieronder.

⁶ Ibid.

Plan 3: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting⁷ op orthofoto⁸(digitaal; 1:1; 06.10.2020)

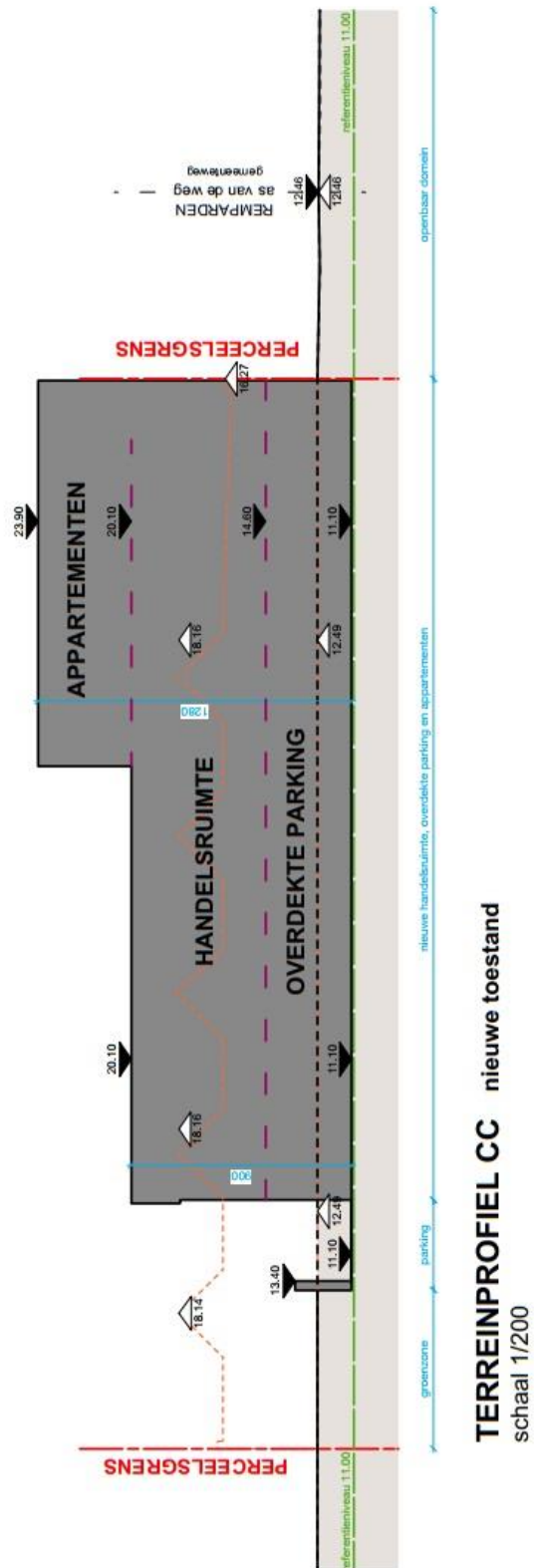
⁷ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

⁸ AGIV 2020c

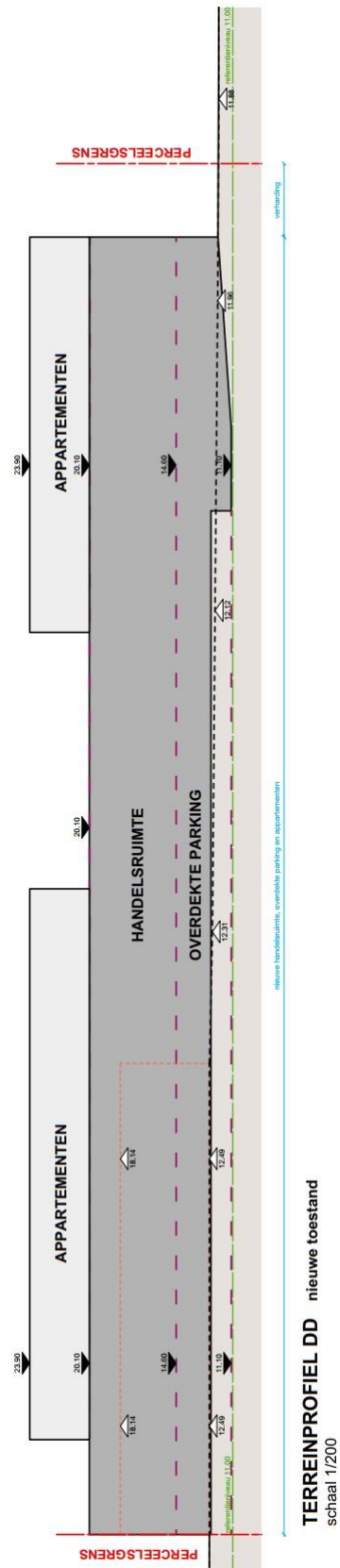
Figuur 3: Bouwplan parkeerverdieping⁹

⁹ Plannen aangebracht door opdrachtgever

Figuur 4: Doorsnede van de toekomstige inplanting (NW naar ZO)¹⁰

¹⁰ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 5: Doorsnede van de toekomstige inplanting (zicht parallel met straat)¹¹

¹¹ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Impactanalyse

- De aanleg van de parking zal de bodem verstoren tot minstens 1,60 m (1,30 m diepte parking + 30 cm bodemplaat onder het maaiveld). Een buffer in acht nemend voor het gebruik van zware machine wordt hierbij nog eens 30 cm gerekend tot een verstoring van 1,90 m onder het maaiveld (10,50 m +TAW).
- De waterputten in het noordoosten zullen de bodem verstoren tot op een diepte van ca. 2,5 m onder het niveau van de parkeergarage (8,10 m +TAW).
- De funderingspalen hebben een aanzetdiepte van -8,5 tot -9 m onder het niveau van de parkeervloer (2,10 – 1,60m + TAW).

1.5 Randvoorwaarden

Vanwege het feit dat er nog gebouwen op het terrein staan die moeten worden gesloopt, betreft het hier een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit houdt in dat de ingreep in de bodem zoals gesteld in het programma van maatregelen op een later tijdstip, na de sloop van de gebouwen en parking uitgevoerd dient te worden.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

2.1.3 Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Digitaal hoogtemodel
- Tertiairgeologische kaart

- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken. Naast de gangbare historische kaarten is ook Cartesius geraadpleegd.¹²

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart
- Van Deventer
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Vandermaelenkaart
- Kaart van het Beleg van Oudenaarde (1613-1616)
- Cartesius:
 - o Oudenaarde. Plan de l'enceinte (17^e eeuw)
 - o Plan de la Ville de Audenarde (1701)
 - o Plan de Oudenaarde (1745)
 - o Kaart met de fortificaties rond Oudenaarde (1750)
 - o Plan der te Expropreeerene gronden (1824)
 - o 3^e directie van fortificatien (Militaire kaarten in 1934 door de Nederlandse regering aan België overgedragen) (1830)
 - o Luchtfoto (1951)

Met dank aan Marc Brion van het Agentschap Onroerend Erfgoed voor het advies rond de militaire geschiedenis van Oudenaarde.

¹² CARTESIUS 2020

2.2 Assessment

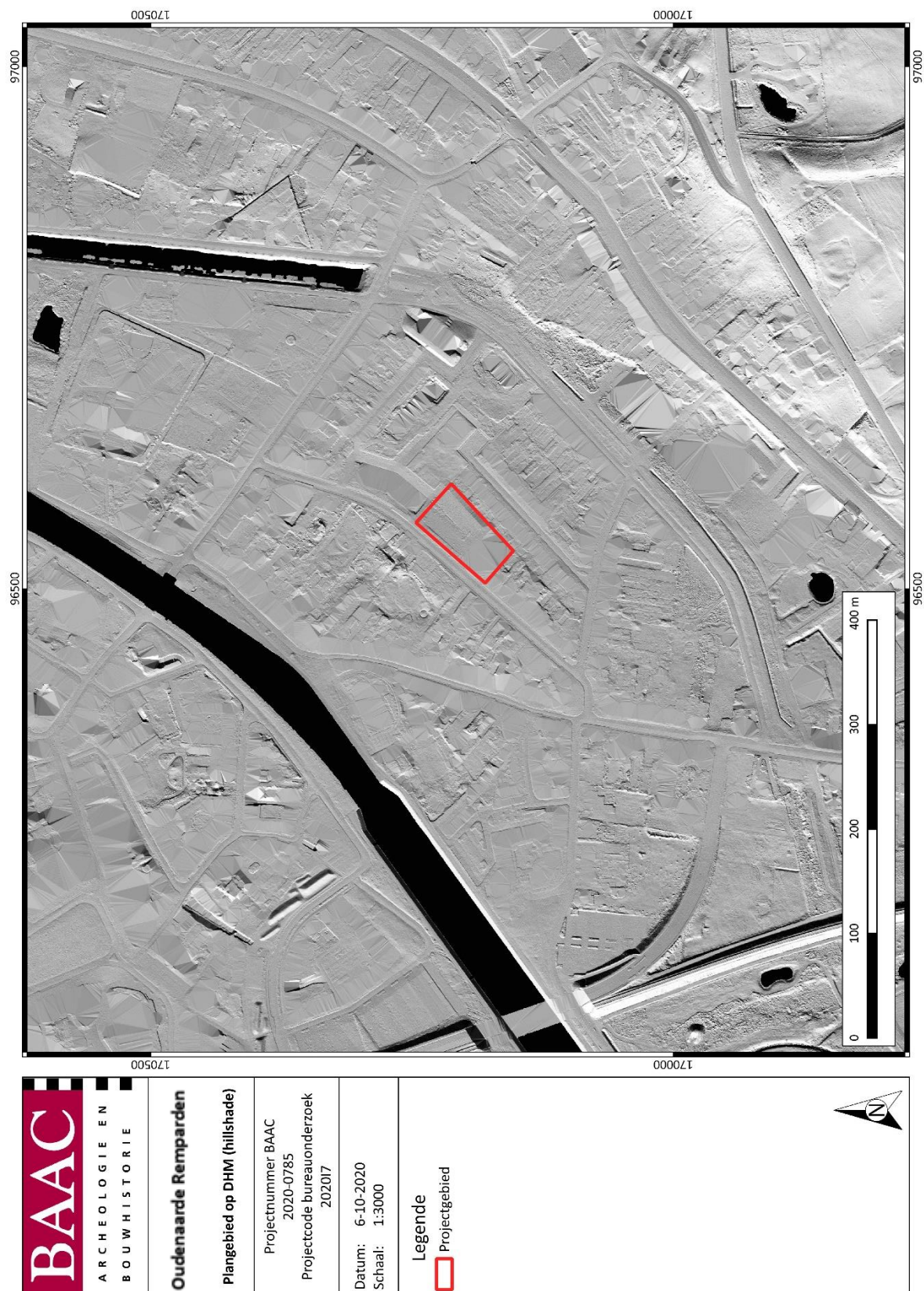
In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

2.2.1 Landschappelijk kader

Topografische situering

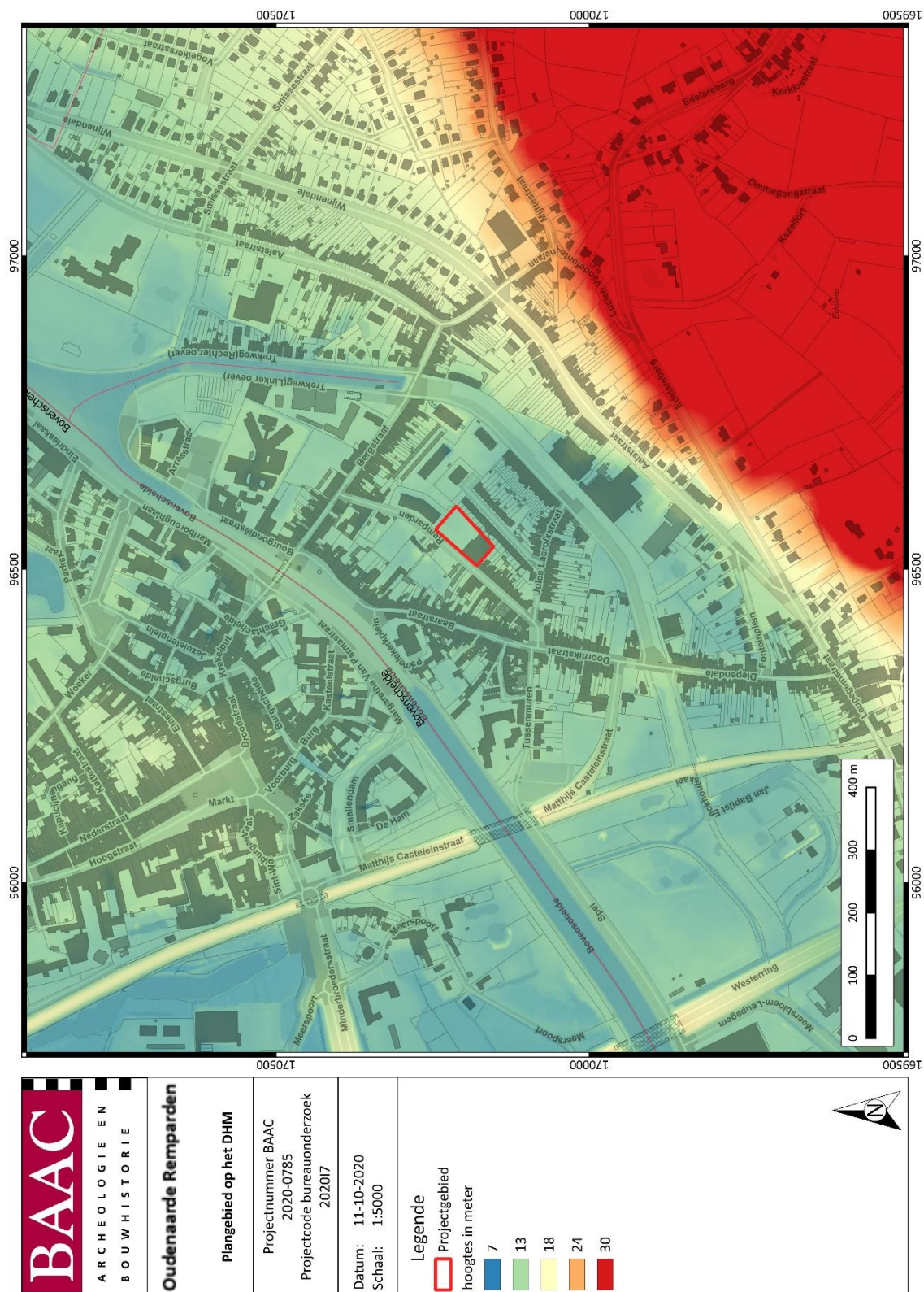
De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Plan 1 en Plan 2. Het plangebied is gelegen tussen de Schelde en een doodlopende Scheldearm, langs de straat Remparden, ten zuidoosten van Oudenaarde.

De wijde omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen +11 m en ca. +73 m TAW. Het plangebied zelf bevindt zich op een hoogte tussen +11,62 en +12,52 m TAW. Op macroschaal bevindt het projectgebied zich aan de rand van de Scheldevallei binnen het Schelde-Leie interfluvium. De (Boven)Schelde stroomt op zo'n 160 m ten westen van het plangebied met een zuidwest-noordoostelijke oriëntatie.

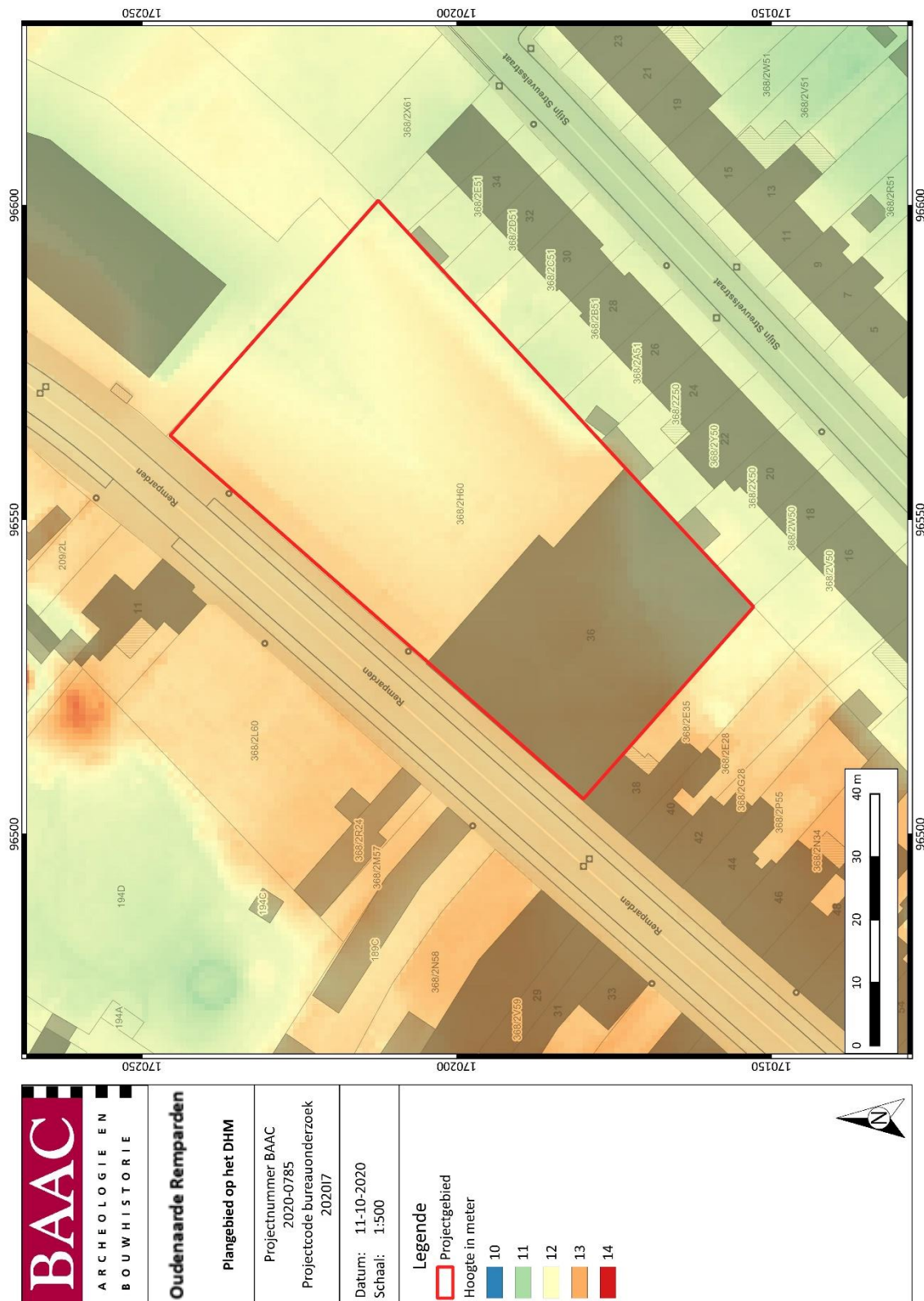
Plan 4: Plangebied op DHM (Hillshade)¹³ (digitaal; 1:1; 24.01.2020)

¹³ AGIV 2020a

Plan 5: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)¹⁴ met waterwegen (digitaal; 1:1; 11.10.2020)

¹⁴ AGIV 2020a

Plan 6: Plangebied en hoogteverloop op het DHM¹⁵ (digitaal; 1:1; 11.10.2020)

¹⁵ AGIV 2020a

Landschappelijke situering

Het huidige landschap rondom het plangebied wordt gedomineerd door de Schelde. De vlakte van de Schelde maakt deel uit van de Vlaamse Vallei die morfologisch gekenmerkt wordt door een relatief vlak reliëf. Naast deze vlakte wordt de ruime regio rond het plangebied gekenmerkt door een sterk gevarieerd landschap. Het meest in het oog springend is het sterk golvend gedeelte van de Vlaamse Ardennen, gesitueerd in het oosten en het zuidoosten, waar verschillende toppen boven de 100 m genoteerd worden. De hoogste toppen bestaan uit de Formatie van Diest die met zijn typische ijzerzandsteenbanken zeer resistent is gebleken tegen erosie allerhande. Het gebied tussen de Leie en de Schelde, ten westen van het plangebied bestaat uit een meer golvend landschap. Het merendeel van de onderscheiden grondsoorten in de pedologie van de Vlaamse Vallei worden in de ruime omgeving aangetroffen, nl. de zand-, de lemige zand-, de licht zandleem-, de zandleem- en de leemgronden. In de alluviale vlaktes, waarbinnen het plangebied zich bevindt, zijn eveneens de kleigronden aanwezig.¹⁶

Paleogeen en neogeen (tertiair)

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door dagzomende afzettingen van het Lid van Moen. Naar het westen toe worden deze bedekt door het Lid van Aalbeke en de Formatie van Tielt. Het Lid van Moen en Aalbeke behoren tot de Formatie van Kortrijk (Plan 7). Deze formatie werd zo'n 52 miljoen jaar geleden afgezet. De beschrijving van de verschillende lithologische eenheden hieronder gebeurt van boven naar onder, of van jong naar oud.

De Formatie van Tielt is een marien lithostratigrafische eenheid die over het algemeen bestaat uit grijsgroen, fijn zand tot silt dat kleihoudend is. Dit materiaal werd zo'n 50 miljoen jaar geleden afgezet.

De donkergrijze tot blauwe, glimmerhoudende klei van het Lid van Aalbeke is een homogene maritieme afzetting die bijna uitsluitend uit zeer fijnsiltige klei zonder zandfractie bestaat.

Het plangebied ligt binnen het Lid van Moen dat bestaat uit heterogene grijze, kleihoudende siltige tot zandige afzettingen met kleilagen en die *nummulites planulatus* kunnen bevatten.

Quartair

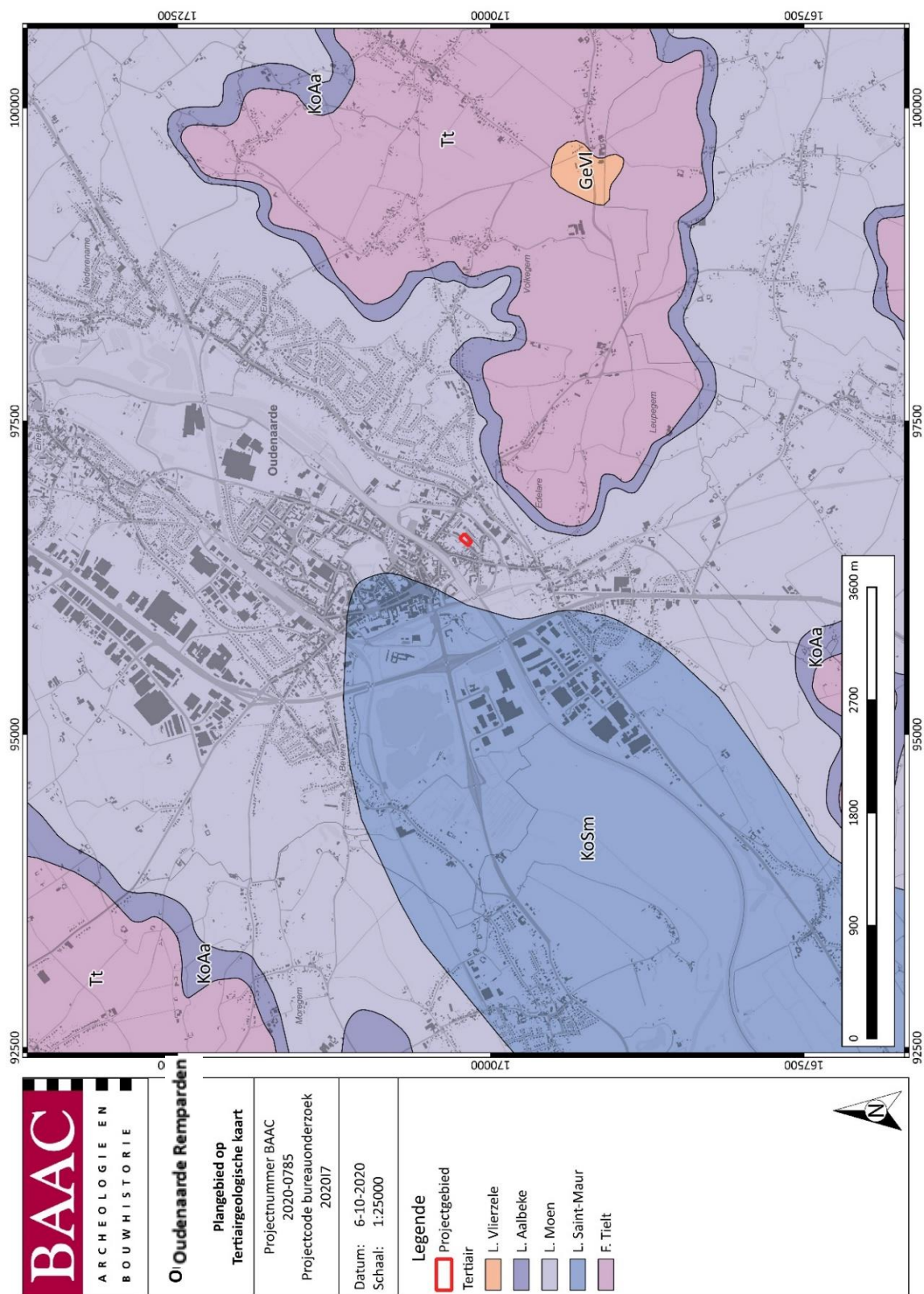
Op de quartairgeologische kaart is het plangebied gekarteerd als type 3a (Plan 8). Dit zijn fluviatiele afzettingen (organochemisch en perimarien inclus) van het holoceen en mogelijk tardiglaciaal (Laat-weichseliaan).

Daaronder bevinden zich eolische afzettingen (zand tot silt) van het weichseliaan (laat-Pleistoceen), mogelijke vroeg-holoceen. Het gaat om zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen en silt (loess) in het zuidelijke gedeelte. Dit komt samen met hellingsafzettingen van het quartair. Deze karteereenheid is mogelijk afwezig. De onderste quartaire laag bestaat uit fluviatiele afzettingen van het weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

Op de quartairgeologische kaart met de schaal 1:50.000 wordt het plangebied aangeduid als type 30 (Plan 9). De bovenste afzetting is fluviatiel, met een textuur van klei tot zand en mogelijk ontwikkeld veen. Daaronder bevinden zich zandige tot zandlemige eolische afzettingen, homogeen bovenaan, en een alternatie van zand- en leemlagen onderaan. Deze eenheid kan gedeeltelijk of geheel weggeërodeerd zijn. De onderliggende afzetting is een combinatie van hellingsafzettingen en lokale fluviatiele afzettingen met een complex van lemige tot zandlemige lagen afgezet door een verwilderd

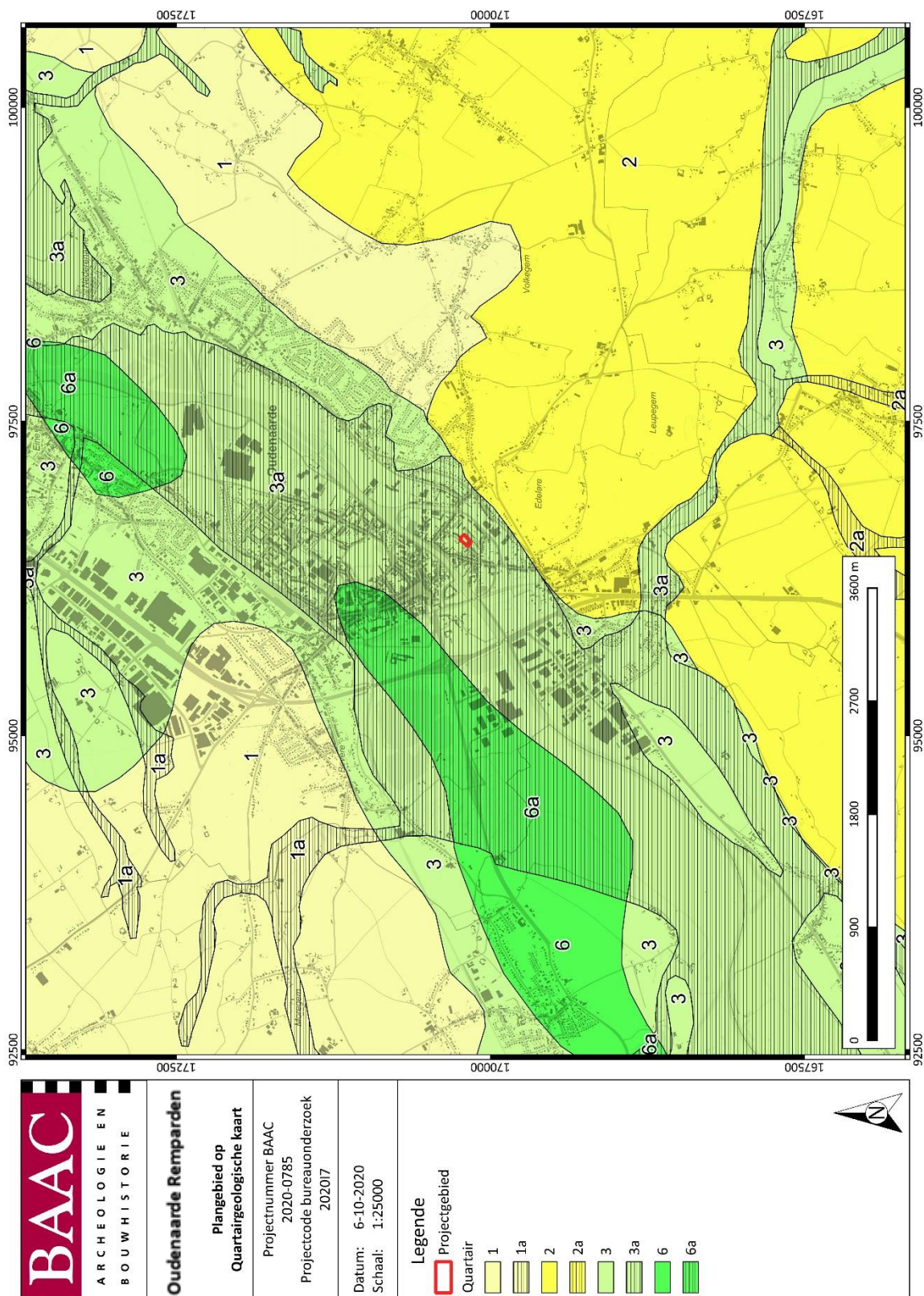
¹⁶ BOGEMANS 2003

systeem. Dit ligt bovenop zandige, vlechtende rivierafzettingen. De onderste afzettingen zijn grofkorrelige, vlechtende rivierafzettingen. Deze eenheid is mogelijk afwezig.

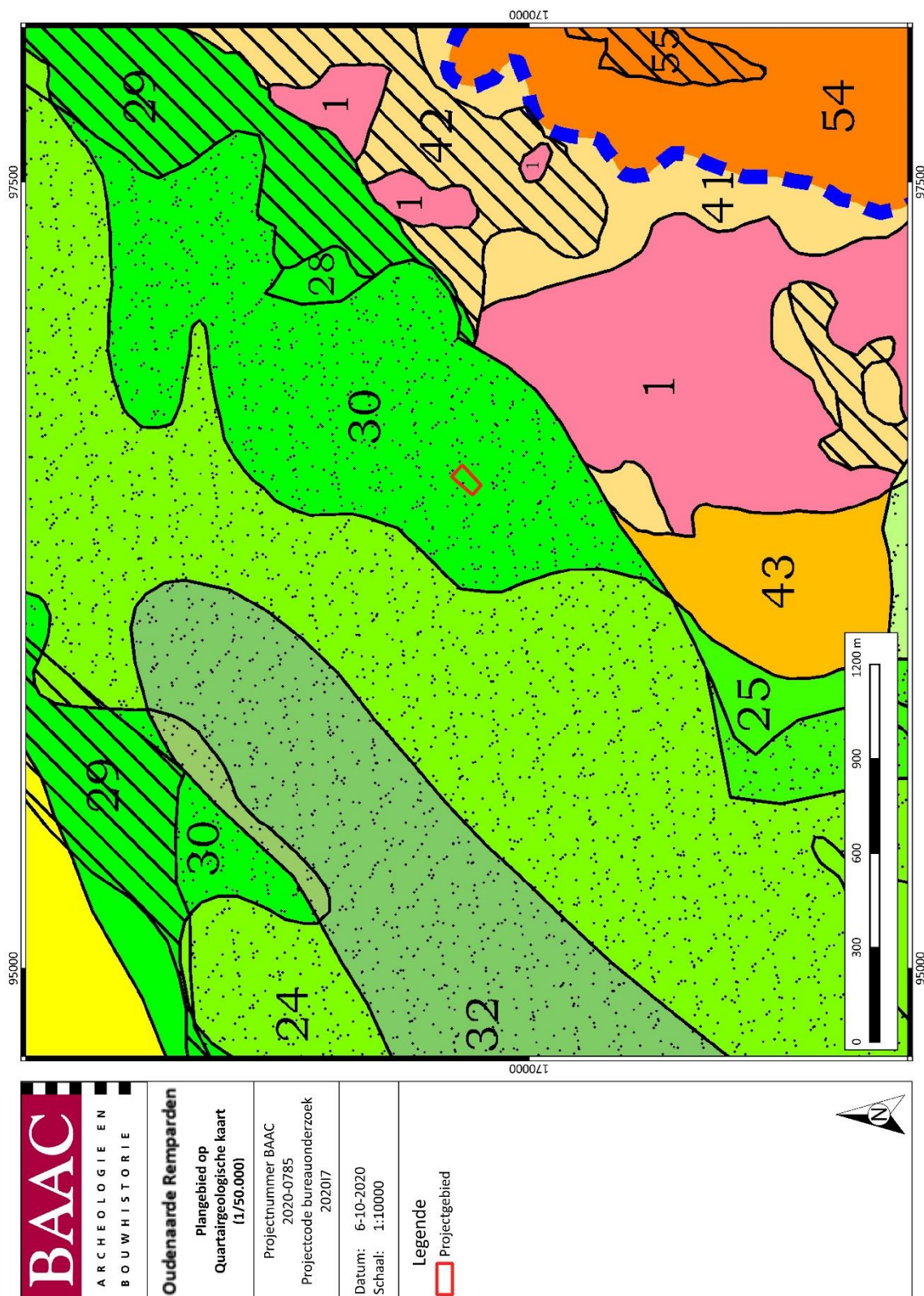
Plan 7: Plangebied op de tertiairgeologische kaart¹⁷ (digitaal; 1:50.000; 06.10.2020)

¹⁷ DOV VLAANDEREN 2020b

Plan 8: Plangebied op de quartairgeologische kaart¹⁸ (digitaal; 1:200.000; 06.10.2020)

¹⁸ DOV VLAANDEREN 2020c

Plan 9: Plangebied op de quartairegeologische kaart 1:50.000¹⁹ (digitaal; 1:50.000; 06.10.2020)

¹⁹ DOV VLAANDEREN 2020c

Bodem²⁰

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als bebouwde zone (OB). Ten noorden en ten zuiden van het plangebied zijn grote zones gekarteerd als opgehoogde gronden (ON). Ten oosten van het plangebied komen voornamelijk *Pdc*, *Ldp* en *Lep* gronden voor.

Pdc gronden zijn matig natte licht zandleembodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze bodems komen vooral voor in depressiegebieden van het licht zandleemgebied.

Ldp gronden zijn matig natte zandleembodem zonder profielontwikkeling. Het betreft colluviale gronden, gekenmerkt door een laag recent geërodeerd sediment. Meestal wordt op geringe tot matige diepte een bedolven textuur B (p(c), p1, po) of een tertiair substraat aangetroffen. Het colluviaal dek onderscheidt zich van het autochtoon zandleem door de aanwezigheid van kleine houtskool- en baksteenrestjes.

Lep bodems zijn natte zandleembodem zonder profielontwikkeling. Deze hydromorfe alluviale bodem is veel te nat en soms kortstondig geïnundeerd in de winter en vochtig in de zomer. De kleur is overwegend grijs met talrijke roestvlekken; dieper dan 80 cm wordt blauwgrijs reductiemateriaal aangetroffen.

Het sonderingsverslag van Sondex nv uitgevoerde op 28 augustus 2020 maakt echter ook gewag van aanwezige kleibodems in het plangebied.

SONDEX S.a.
n.v.**rapport 35276****4. bodemsamenstelling**

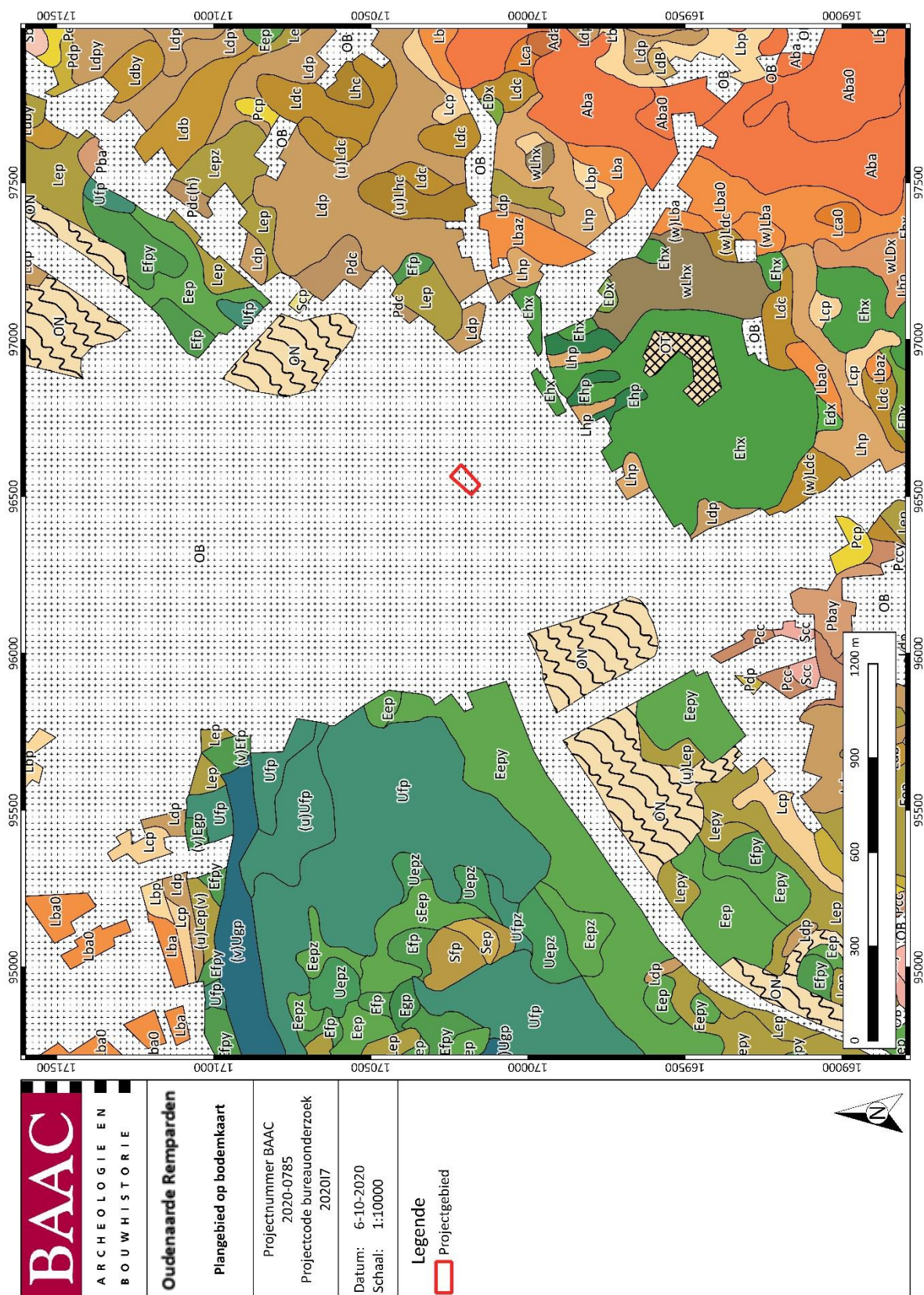
Uit de resultaten van de sonderingen kan de volgende vermoedelijke samenstelling worden afgeleid:

1. vanaf het maaiveld tot ongeveer R – 1 m à R – 1.5 m: bovenlaag, mogelijks geroerde en/of aangevulde grond.
De verharding werd doorboord, dit verklaart de nulwaarden in de bovenste centimeters.
2. vervolgens tot ongeveer R – 5.3 m à R – 6.1 m: (zeer) slappe leem of klei en/of los gepakt leem- of kleihoudend zand; mogelijks veenhoudend.
3. vervolgens tot ongeveer R – 7.5 m à R – 8.5 m: los gepakt leem- of kleihoudend zand en/of matig vaste tot vaste zandhoudende leem of klei.
4. vervolgens tot ongeveer R – 11.3 m: los tot matig dicht gepakt leem- of kleihoudend zand.
5. vervolgens tot het eindpeil van de sonderingen: matig vaste tot vaste zandhoudende klei.

Figuur 6 Fragment uit sonderingsverslag Sondex²¹

²⁰ DOV VLAANDEREN 2020a

²¹ Zie bijlage 6

Plan 10: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen²² (digitaal; 1:20.000; 06.10.2020)²² DOV VLAANDEREN 2020a

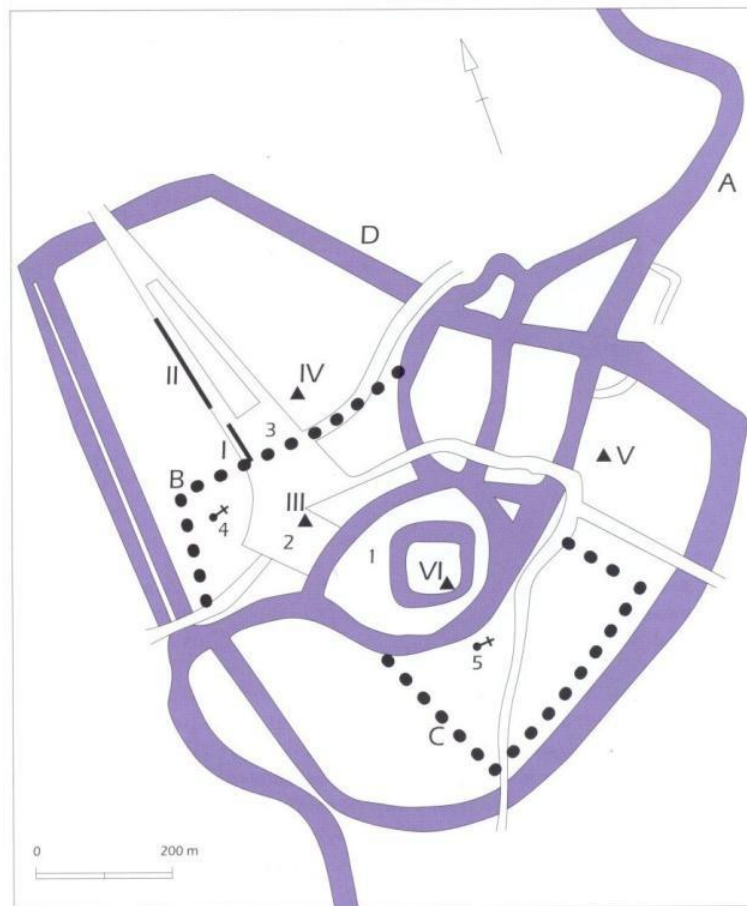
2.2.2 Historisch-cartografisch kader

Het Germaanse toponiem *Aldenard(ensis)* ("oude aanlegplaats" of "oude weide") wordt voor het eerst vermeld in 1038.²³ Oudenaarde zou ontstaan zijn na de teloorgang circa 1050 van de vroegmiddeleeuwse *portus* van Ename als een nieuwe nederzetting stroomopwaarts aan de Schelde, op de plaats waar de graaf circa 1000 een burcht had gebouwd. De gunstige ligging aan de Schelde stimuleerde de handelsactiviteit en de ontwikkeling van een nederzetting op beide oevers tot een stedelijk gebied.

De ontstaansgeschiedenis van de stad begint bij de oprichting van de "borch" (burcht) van Oudenaarde, een versterking of donjon, mogelijk opgericht in opdracht van graaf Boudewijn IV circa 1000, dus nog voor de verovering van Ename in 1034. De '*turris Aldenardensis*' wordt voor de eerste maal vermeld in 1064. Iets verder op de westoever van de Schelde ontstond een woonkern en handelsnederzetting bij de Sint-Walburgakerk. Vermoedelijk is deze 11^e-eeuwse Sint-Walburgaparochie een afsplitsing van de moederparochie Eine. Aan het eind van de 11^e eeuw ontstond aan de oostoever van de Schelde tevens de '*ville neuve*' Pamele, dat behoorde tot de heer van Pamele-Oudenaarde. Reeds in de 12^e eeuw kreeg Pamele een stadskeure.

De geschiedenis van de stadsversterking is nog onduidelijk. Reeds eind 12^e eeuw had Oudenaarde een vesting met verscheidene poorten, onder meer de Hoofdelooze poort, de Beverepoort, de Einepoort en de oude Meerspoort. In 1214, na de slag van Bouvines, werden de stadsvesten gesloopt. Door het Verdrag van Melun (1227) kreeg de graaf echter toestemming de poorten opnieuw op te bouwen. Tussen 1230-60 werd de vesting opgeschoven naar het westen en een nieuwe Meerspoort gebouwd. De stadsvesten werden zeker reeds voor 1253 door de heer van Pamele verder uitgebreid rondom het belendende Pamele (Figuur 7). In 1290 werd de stad met stenen muren in plaats van met wallen omringd. Het stadsdeel ten noorden van het stadhuis was reeds binnen de muren opgenomen maar vertoonde nog niet de dichte bebouwing zoals in de oudste stadskern. In 1384 verenigde de graaf van Vlaanderen de baljuwschappen van Pamele en Oudenaarde. Het uitzicht van de middeleeuwse stad werd in belangrijke mate bepaald door het religieuze leven. Vanaf de 13^e eeuw waren in de stad een groot aantal kloostergemeenschappen gevestigd. In de 14^e eeuw werd - samen met een belfort en lakenhal - een groot rechthoekig marktplein aangelegd, waarop de voornaamste straten uitkwamen die naar de vroegere stadspoorten voeren. De kleine stad verrijkte aanzienlijk door een bloeiende lakennijverheid, tapijtindustrie en zilversmeedkunst.

²³ BERINGS 1989, pp.101-103

Figuur 7: Algemene situeringskaart van Oudenaarde, naar Van Deventer (16^e eeuw) A: Natuurlijke Schelde; B: 12^e-eeuwse stadsomwalling; C: Oudste stadswal van Pamele (12^e-eeuws); D: 13^e-eeuwse stadsomwalling omwalling²⁴

Het plangebied situeert zich aan de rand van de historische stad. De evolutie ervan hangt heel nauw samen met de stadsontwikkeling van Oudenaarde. Om die reden zal deze evolutie worden geschetst aan de hand van het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze kaarten kan een beeld worden gegeven van de veranderingen binnen de onderzoekslocatie door de eeuwen heen. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16^e eeuw of later voorhanden zijn. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. In de 19^e eeuw verschenen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten.

Kaart van Van Deventer (1558-1575)

De oudste bruikbare cartografische bron voor het plangebied is de kaart van Van Deventer (1558-1575). Op de kaart ligt het plangebied ten zuiden van de *Berchstraete*. Daar wordt de straat Rempaerden weergegeven net ten westen van de loop van de Schelde.

²⁴ JANSSENS 2012; DE MAEYER et al. 2015

In 1415-16 liet Jan zonder Vrees vestingmuren, versterkt door middel van rondelen en vierentwintig torens, rondom de stad bouwen ter verdediging van de aanvallen van de Gentenaars, zie het oudst gekende stadsplan van Oudenaarde van J. van Deventer (midden 16^e eeuw) (Plan 11). Het betrof hier onder meer de zogenaamde "Perretoren" op de linkeroever en de zogenaamde 'Bourgondische toren' op de rechteroever (door een brug met elkaar verbonden) en vijf poorten (Beverepoort, Einepoort, Bergpoort, Baarpoort of Doornikse poort en Meerspoot).

Plan 11: Plangebied op de kaart van Van Deventer²⁵ (analoog; onbekend; 06.10.2020)

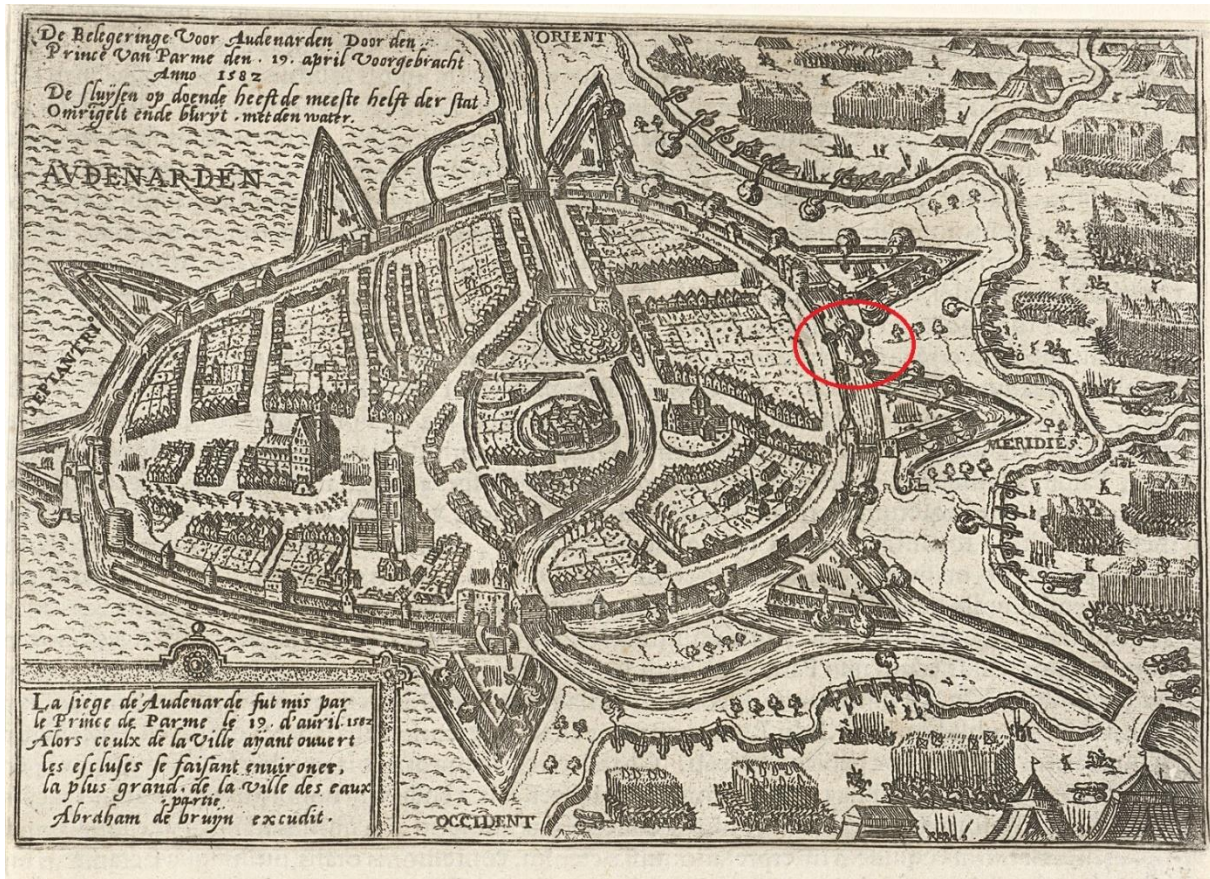
Kaart van het beleg van Oudenaarde

De volgende kaart van het beleg van Oudenaarde, is uitgegeven door Abraham de Bruyn (1540-1587) (Plan 12). In 1582, tijdens de Tachtigjarige oorlog, wordt Oudenaarde belegerd door Parma. Na twee maanden belegering heeft de stad zich moeten overgeven en is Oudenaarde overgedragen aan het Spaanse Rijk.²⁶ Op deze kaart wordt de stad omringd door vestingmuren en een gracht. Achter de gracht bevinden zich verschillende bastions, eveneens omringd door water. De eerste bastions aan de

²⁵ http://www.le-petit-bruges.be/html_LPB_geschiedenis/deventer.html

²⁶ LE CLERC 1730

versterking werden gebouwd door de Franse calvinist F. de La Noüe eind 16^e eeuw.²⁷ Het plangebied bevindt zich naar alle waarschijnlijkheid net ten westen van een van de bastions. Op verschillende plaatsen worden hier kanonnen afgebeeld. Op alle andere plannen ligt de Schelde noordelijker. Het is mogelijk dat de schaal van de kaart niet accuraat is. De kaart is immers verschillende tientallen jaren na het beleg van de stad gerealiseerd. Het is dus mogelijk dat de weergave van de versterkingen overeenkomen met de situatie in het begin van de 17^e eeuw. De aanduiding van het plangebied en de versterkingen blijft nagenoeg indicatief.

Plan 12: Parma belegeret en veroveret Oudenaarde 1582 (1613-1616)²⁸ (analoog; onbekend;

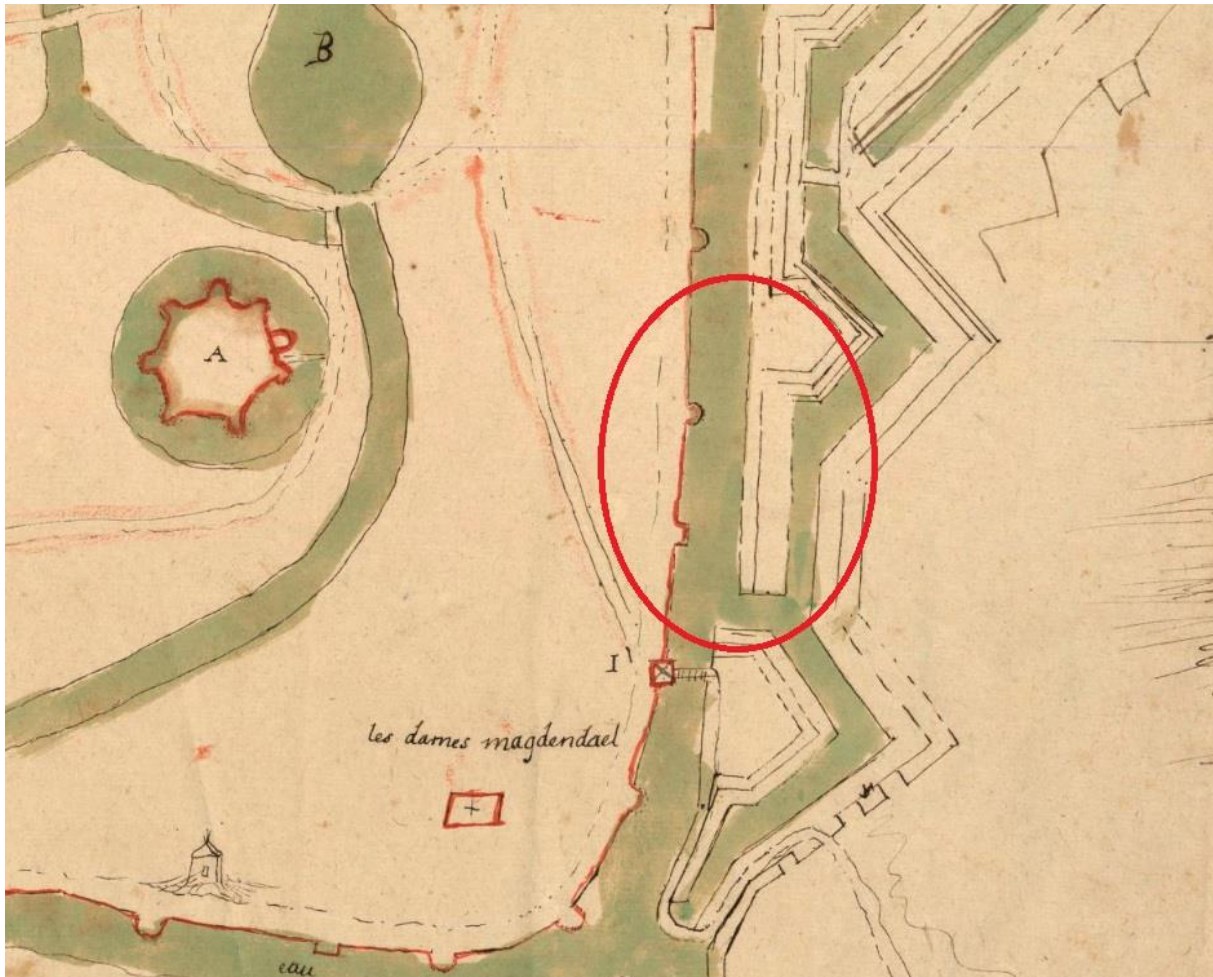
07.01.2020)

²⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016

²⁸ Rijksmuseum Amsterdam n.d.

De 17^e eeuw

Op deze 17^e-eeuwse kaart is duidelijk te zien dat de zone ten oosten van de straat Remparden helemaal ingenomen wordt door de verdedigingswerken. Eerst de stadsmuur en vervolgens de omgrachting van de stad.

Figuur 8: Detail uit plan de l'enceinte.²⁹

Structuur van de Vaubanvesting

In 1697 wordt een militair plan van de versterkingen van Oudenaarde opgesteld. In 1670 gaf Lodewijk XIV aan maarschalk Vauban de opdracht om de versterkingen van Oudenaarde aan te passen: het oude tracé van de vestingen werd aangevuld met vier nieuwe bastions. Een inundatiegebied beschermde de stad aan west- en zuidwestzijde.³⁰ Het zijn deze versterkingen die hier in beeld worden gebracht. De oorspronkelijke stadskern wordt omgeven door *courtines*, aan de noordelijke, oostelijke en zuidelijke zijde onderbroken door bastions (4) van verschillende afmetingen. Het lijkt erop dat de oorspronkelijke vestingmuur op sommige plaatsen nog aanwezig is (Figuur 11). Ze worden omgeven door de hoofdgracht. In de gracht is ter hoogte van de bastions een *couvre-face* (2) gebouwd met daartussen *demi-lunes* (1). De stad is omgeven door ravelijnen, met uitzondering van het westen van

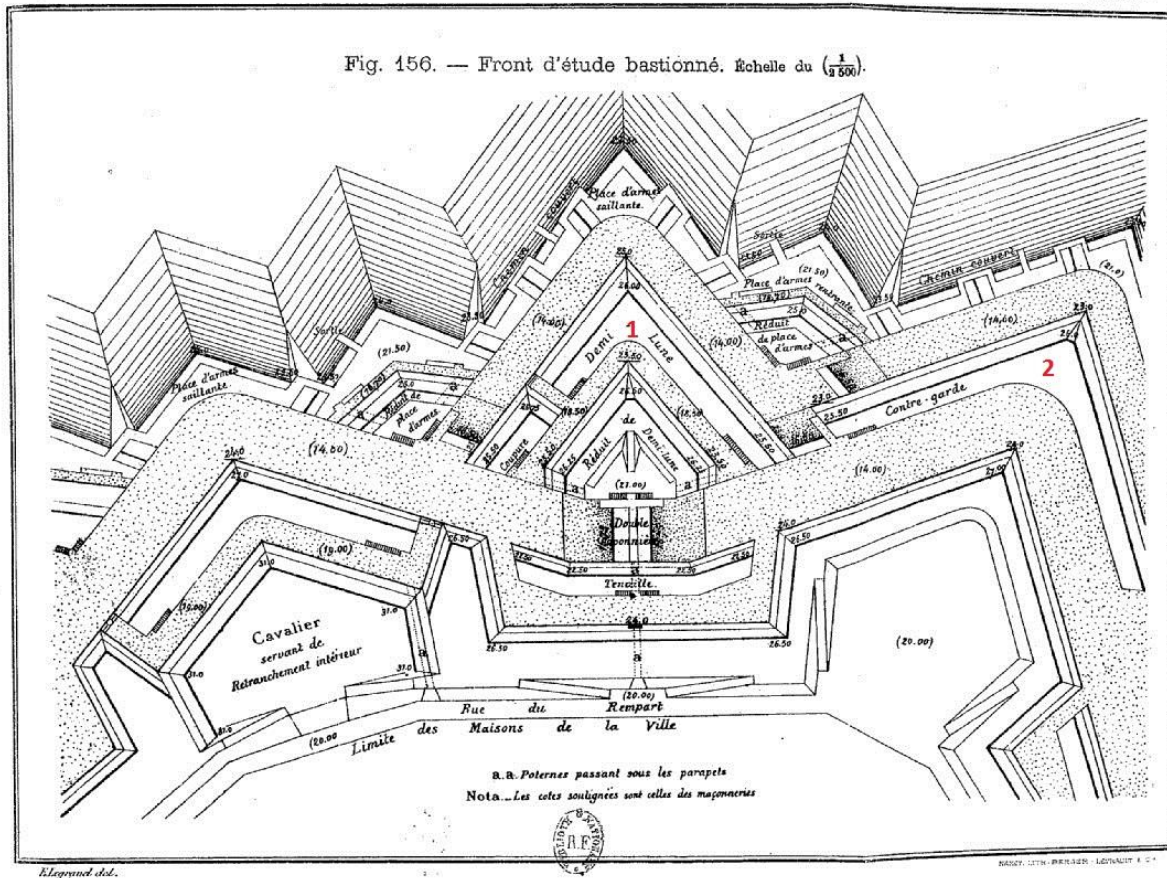
²⁹ Gallica n.d.

³⁰ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016

de stad. Deze zijn nogmaals omringd door water.³¹ Het plangebied situeert zich nu ter hoogte van deze ravelijnen.

Planche E

330bis

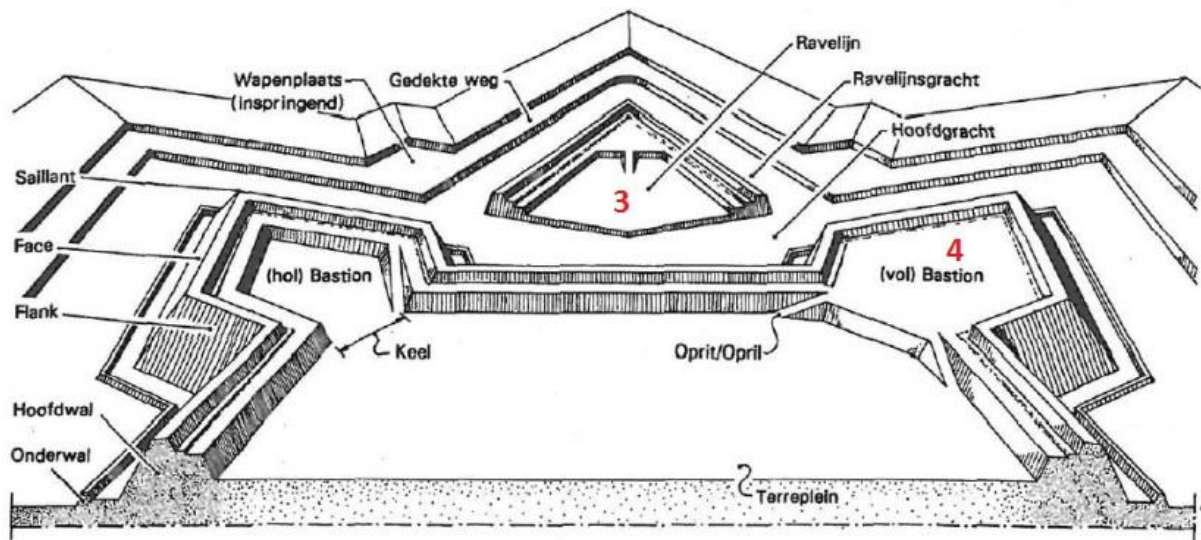
Figuur 9: Aanduiding van de verschillende termen van een stadsomwalling³²

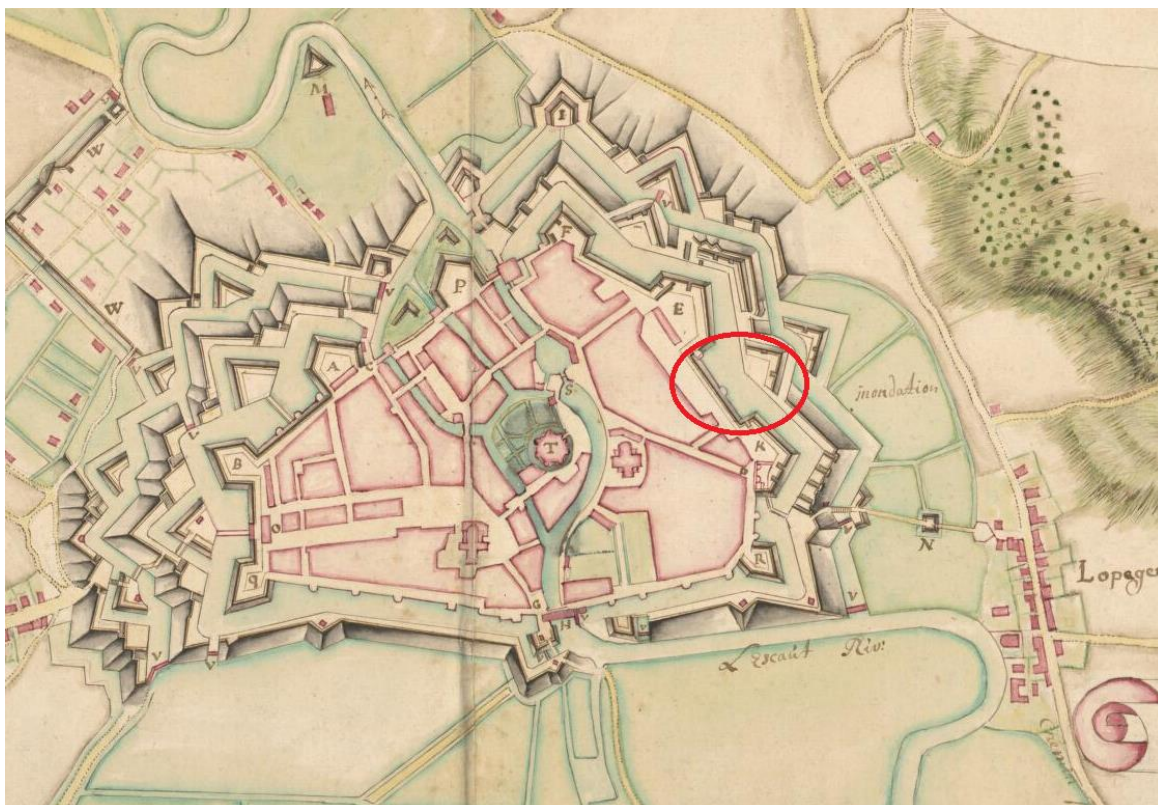
³¹ PLESSIX & LEGRAND-GIRARDE 1909

³² PLESSIX & LEGRAND-GIRARDE 1909

VOORBEELD 1/6 GEBASTIONEERD FRONT (oud-Nederlands)

Niet op schaal

Figuur 10: Voorbeeld van een gebastioneerd front³³Plan 13: Kaart met de fortificaties rond Oudenaarde (1750)³⁴³³ KAMPS et al. 2004³⁴ NN 1750

Figuur 11: Detail uit Plan de la Ville de Audenarde uit 1701.³⁵

Figuur 12: Detail uit Plan de Oudenarde.³⁶

³⁵ CARTESIUS 1701

³⁶ France 1745

Ferraris (1771-1778)

De Ferrariskaart is een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze is opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van Joseph de Ferraris, een generaal bij de Oostenrijkse artillerie en veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied.³⁷

Op de Ferrariskaart is te zien dat het plangebied zich bevindt in de Vaubanvesting en de verdedigingsgracht.

In 1782 werden de vesten verkocht op bevel van Jozef II, met het begin van de ontmanteling tot gevolg. In 1785 volgde de sloop van de stadspoorten. Op de plaats van het kasteel van Pamele werden kavels door particulieren gekocht (1783) en de Kasteelstraat werd dwars doorheen de versterking getrokken (1786).³⁸

³⁷ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2020

³⁸ DE GRUYSE 2016

Plan 14: Plangebied op de Ferrariskaart³⁹(analoog; 1:25.000; 06.10.2020)

³⁹ GEOPUNT 2020b

Kaarten uit de Nederlandse periode (vroeg 19^e eeuw)

Na de (gedeeltelijke) ontmanteling van de Vaubanvesten op het einde van de 18e eeuw, werden deze begin 19e eeuw terug opgebouwd tijdens de Hollandse periode.⁴⁰ Figuur 13 toont een detail uit de kaart met te onteigenen gronden uit 1824. Daarop is duidelijk te zien dat de waterwerken van de voormalige vesten en grote impact hebben op de topografie van de omgeving van het projectgebied.

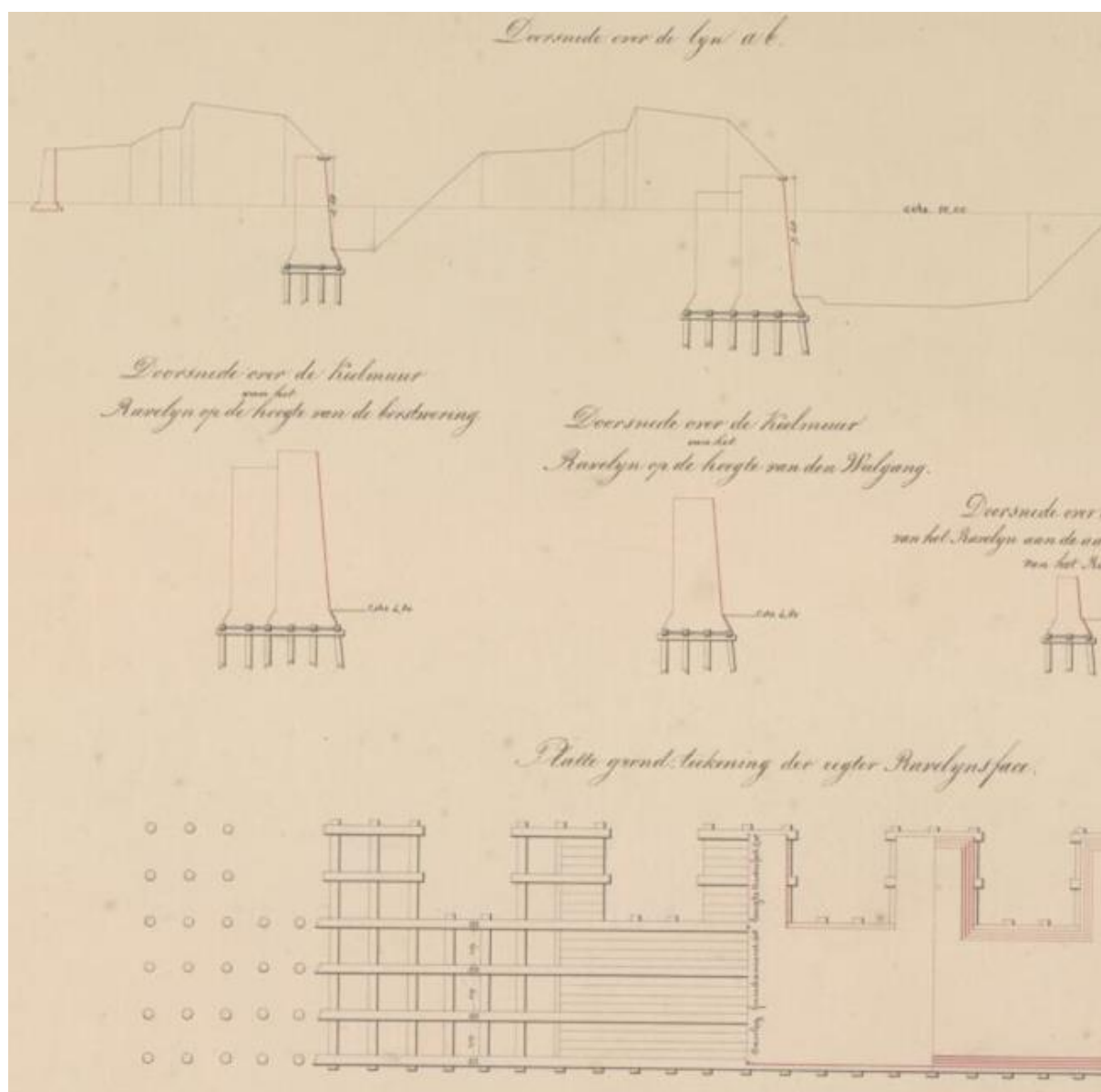
Figuur 13: Detail uit het Plan der te Exproprieerene gronden.⁴¹

Hoewel Figuur 14 geen weergave toont van de aanwezige bewoning binnen de nieuwe vesten, is wel duidelijk merkbaar dat de zone terug werd ingericht als deel van de monumentale verdediging rond de stad met ook een uitbreiding van de waterwegen en de toevoeging van nieuwe ravelijnen.

Figuur 15 en Figuur 16 tonen in profiel de opbouw van de vesten.

⁴⁰ Communicatie met Agentschap Onroerend Erfgoed

⁴¹ CARTESIUS 1824

Figuur 16: Detail uit profielen van de versterking.⁴⁴

⁴⁴ Hulten 1821

Vandermaelen (1846-1854)

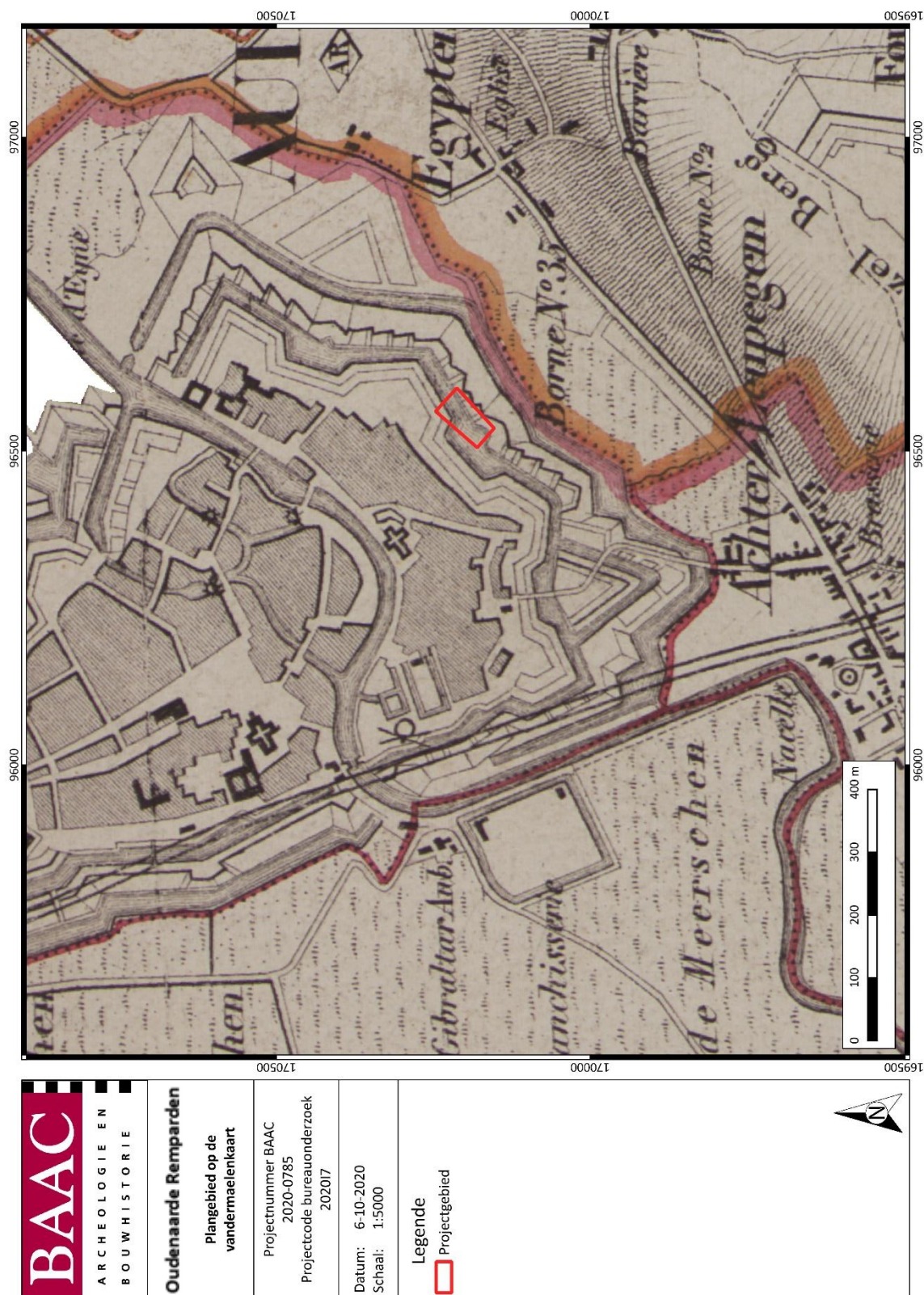
Een volgende bron is de Vandermaelenkaart (Plan 15Plan 15: Plangebied op de Vandermaelenkaart (analoog; 1:20.000; 06.10.2020)), die gemaakt werd door Philippe Vandermaelen. Zijn gedetailleerde (schaal 1:20.000) *Carte topographique de la Belgique* is tussen 1846 en 1854 gemaakt en bestaat uit 250 folio's.⁴⁵

Het plangebied ligt te midden de verdedigingsring van Oudenaarde, op de grens met de binnenste waterloop.

De stad zou tot het slopen van de stadsvesten in 1857 de vorm en aanleg binnen deze versterking blijven behouden. Aan het eind van de 19^e eeuw verloor Oudenaarde haar uitzicht van versterkte stad.⁴⁶

⁴⁵ GEOPUNT 2020e

⁴⁶ HASQUIN et al. 1980

Plan 15: Plangebied op de Vandermaelenkaart⁴⁷ (analoog; 1:20.000; 06.10.2020)

⁴⁷ GEOPUNT 2020c

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

De Atlas der Buurtwegen werd opgemaakt in opdracht van de wetgever en had als doel om ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.⁴⁸ De Atlas der Buurtwegen geeft de situatie met minder detail weer dan de voorgaande kaarten. Enkel de vorm van de grachten duidt aan waar de fortificaties zich bevonden. Op recentere kaarten zijn deze wel gekarteerd. Het is dus geen aanduiding van het verdwijnen van de versterkingen. Het plangebied bevindt zich ook hier ter hoogte van en deels binnen de grenzen van de gracht die het tracé van de vestingen volgt.

⁴⁸ GEOPUNT 2020d

Plan 16: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen⁴⁹ (analoog; 1:2500; 08.01.2020)

⁴⁹ GEOPUNT 2020a

De twintigste eeuw

Op de luchtfoto is duidelijk waarneembaar dat het projectgebied en de omliggende zone licht bebouwd zijn. Naast de aanwezigheid van één gebouw is de zone ten oosten van Remparden vooral in gebruik als bosgrond.

Figuur 17: Detail van luchtfoto uit 1951.⁵⁰

⁵⁰ Cartesius 1951

2.2.3 Archeologisch kader

Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied. Rondom het projectgebied zijn de volgende meldingen gekend (Plan 17; Tabel 1):

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied⁵¹

CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
163392	ABDIJ VAN MAAGDENDALE / ARCHEOLOGISCHE OPGRAVING EN BOUWHISTORISCH ONDERZOEK / 17 ^{DE} -EEUWSE RESTANTEN TOEGANGSWEG POORTGEBOUW, SOLDATENWONINGEN EN AFVALKUIL WO
215600	J.J. RAEPSAETPLEIN / VOL-, LAAT- EN POSTMIDDELEEUWSE RESTANTEN STADSOMWALLING, GRACHT EN POORT
219323	ONZE LIEVE VROUWEKERK VAN PAMELE / LAATMIDDELEEUWSE KERK
220086	VAUBAN STADSOMWALLING / GESCHIEDKUNDIGE EN CARTOGRAFISCHE STUDIE / UITBREIDING STADSOMWALLING 1670
500356	ABDIJ MAAGDENDALLE / ROMEINS MATERIAAL EN MIDDELEEUWSE RESTANTEN ABDIJ, 16 ^{DE} -EEUWSE MUNT
503505	HUIS DE LALAING / LAATMIDDELEEUWSE POTTENBAKKERSOVENS

De meldingen in de CAI verwijzen hoofdzakelijk naar de middeleeuwse stad Oudenaarde. Het gaat dan vooral om grote structuren zoals poortgebouwen, bruggen, abdijen en de stadsomwalling. Desalniettemin zijn toch ook aanwijzingen gevonden voor Romeinse aanwezigheid in de buurt, met name ronde de Maagdendalle abdij.

Naast deze historische verwijzingen zijn ook recente en subrecente elementen aanwezig, met name elementen van de Vaubanvesten, maar ook sporen van de 1^e Wereldoorlog.

⁵¹ CAI 2020

52 CAI 2020

Ander archeologisch onderzoek in de regio*Tabel 2: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio*

ID	TOPONIEM	ONDERZOEK	ADVIES
2140	DESIRE WAEKENSSTRAAT	BUREAUSTUDIE	PROEFSLEUVEN
8727	UDENARDE LOUISE MARIEKAI 15	BUREAUSTUDIE	PROEFPUTTEN
10322	UDENARDE LOUISE MARIEKAI 15	PROEFPUTTEN	VRIJGAVE
10635	UDENARDE MATTHIJS CASTEELINSTRAT	BUREAUSTUDIE	VRIJGAVE
13872	UDENARDE HERAANLEG TREK- WEG-LINKEROEVER	BUREAUONDERZOEK	VRIJGAVE
14235	UDENARDE DOORNIKSTRAT 9B	BUREAUONDERZOEK	VRIJGAVE

In de nabije omgeving van het plangebied heeft er reeds gelijkaardig archeologisch vooronderzoek plaatsgevonden. Het betreft een aantal archeologienota's waarin een bureauonderzoek en/of proefputtenonderzoek werd uitgevoerd. Geen van de nota's adviseerden vervolgonderzoek verder dan het proefputtenonderzoek aan de Louise Mariekaai en de proefsleuven in de Waelkensstraat. De resultaten van het proefsleuvenonderzoek werden nog niet gepubliceerd op loket Onroerend Erfgoed.

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

De ligging nabij de Schelde maakt het plangebied een aantrekkelijke zone voor prehistorische en historische aanwezigheid. Echter zal de aanleg van de middeleeuwse verdediging van Oudenaarde het bodemprofiel danig verstoord hebben dat sporen van deze aanwezigheid naar alle waarschijnlijkheid niet meer aanwezig zullen zijn.

Op de 16^e-eeuwse kaart van Van Deventer is het plangebied te situeren op de rand van de verdedigingsmuur en de gracht rond Oudenaarde. Deze verdedigingswerken kenden een bewogen geschiedenis en culmineerden in de 17^e-eeuwse tot de uitbouw van een Vaubanvesting. Naar het einde van de 18^e eeuw werden deze (gedeeltelijk) afgebroken onder het bewind van Jozef II. Tijdens de Hollandse heerschappij in de vroege 19^e eeuw werd de stad terug versterkt, maar deze vestingswerken waren maar een kort leven beschoren.

De stadsvesten werden medio 19^e eeuw afgebroken en na deze periode werd het herwonnen terrein langzaamaan geurbaniseerd.

Voor het grootste deel van de 20^e lijkt het terrein weinig aangeroerd te zijn en hoofdzakelijk als bosgrond in gebruik geweest te zijn.

2.3.2 Archeologische verwachting

Op basis van het gevoerde onderzoek kan verondersteld worden dat de uitbouw en aanleg van de verdedigingswerken van Oudenaarde de bodemgesteldheid ten zeerste beïnvloed hebben: Met name de aanleg van de laatmiddeleeuwse verdedigingswerken (omwalling en waterweg) en de bouw van de Vaubanvesting en diens afbraak, en de daaropvolgende bouw en afbraak van de 19^e-eeuwse vesten.

Vanwege het incorporeren van de middeleeuwse verdedigingswerken in de Vaubanwerken wordt uitgegaan van een eerder hoge verwachting om middeleeuwse restanten terug te vinden.

De verwachting dat restanten van de Vaubanstructuur nog aanwezig zijn is eerder hoog, hoewel het hier waarschijnlijk om restanten van de afbraakwerken en daaropvolgende nivelleringswerken zal gaan.

De verwachting dat restanten van de 19^e-eeuwse omwalling nog aanwezig zijn is hoog, hoewel het hier waarschijnlijk om restanten van de afbraakwerken en de daaropvolgende nivelleringswerken zal gaan.

2.4 Besluit

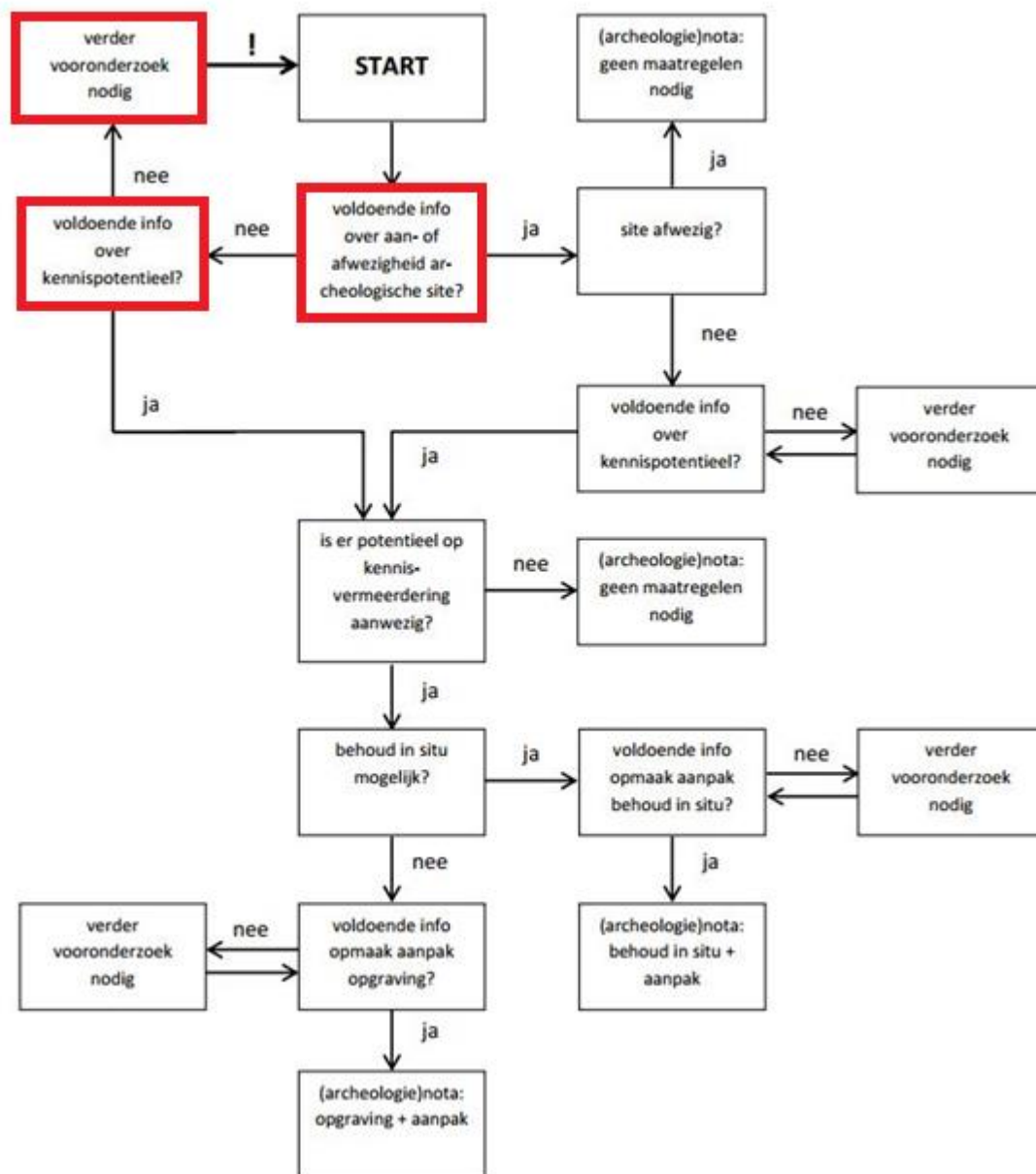
2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

Op basis van de archeologische verwachting biedt het plangebied een zeker potentieel op kennisvermeerdering, specifiek aangaande de opeenvolgende verdedigingswerken van de stad. Meer bepaald gaat het hier om de laatmiddeleeuwse, de 17^e-eeuwse, en de 19^e-eeuwse stadsomwalling.

2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon onvoldoende bepaald worden. Op basis van de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek⁵³ is verder vooronderzoek aangewezen.

⁵³ ONROEREND ERFGOED VLAANDEREN 2020 fig.3

Figuur 18 Beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek⁵⁴

⁵⁴ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020.

2.4.3 Keuze onderzoeksmethode

Tabel 3: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode

METHODE	MOGELIJK	NUTTIG	SCHADELIJK	NOODZAKELIJK	MOTIVATIE
GEOFYSISCH ONDERZOEK	JA	JA	NEE	NEE	DIT IS EEN ERG DURE PROCEDURE DIE NIET DE VOLLEDIGE ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING KAN STAVEN
VELDKARTERING	NEE	NEE	NEE	NEE	GEEN OPEN TERREIN
LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK	JA	JA	NEE	JA	ZAL ONDUIDELIJKE INFO OPLEVEREN GEZIEN GESCHIEDENIS TERREIN
VERKENNEND/ WAARDEREND BOORONDERZOEK	JA	NEE	JA	NEE	NIET NUTTIG VANWEGE TE VERWACHTEN BODEMTOESTAND
PROEFPUTTEN- ONDERZOEK STEENTIJD	JA	NEE	JA	NEE	NIET NUTTIG GEZIEN TE VERWACHTEN BODEMTOESTAND
PROEFSLEUVEN/ PROEFPUTTEN ONDERZOEK	JA	JA	JA	JA	MET PROEFSLEUVEN KAN DE (BEWARINGS)TOESTAND VAN DE FORTIFICATIES GOED INGESCHAT WORDEN

In eerste instantie zal een proefsleuven onderzoek meer duidelijkheid moeten brengen over de aanwezigheid en bewaringstoestand van elementen van de stadsversterkingen.

Pas na dit onderzoek kan verder gereflecteerd worden over archeologische handelingen in het terrein.

2.4.4 Afbakening onderzoeksterrein

Gezien de diepe verstoring van de geplande werken wordt voor gans het terrein verder onderzoek aanbevolen.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt voor *Remparden 36* te Oudenaarde. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een nieuw winkelfiliaal worden ingericht, met semi-ondergrondse parkeerkelder en groenzone. Bovenop het filiaal worden ook nog meerdere appartementen gebouwd.

Binnen deze archeologienota is een bureauonderzoek uitgevoerd waaruit blijkt de het plangebied zich op de rand van de laatmiddeleeuwse verdedigingsmuur en -gracht bevindt. Tevens werd duidelijk dat de ombouw van de stadsverdediging tot Vaubanvesting pal op het plangebied gebeurde. Na het (partieel) afbreken van de Vaubanvesting eind 18^e eeuw, werd in de vroege 19^e eeuw onder Hollands bewind een nieuwe stadsomwalling gebouwd. Deze stadsvesting werd medio 19^e eeuw afgebroken om plaats te maken voor de uitbreiding van de stad. Tot in de 2^e helft van de 20^e eeuw was de omgeving van het plangebied licht bebouwd en hoofdzakelijk in gebruik als bosgrond.

Voor het terrein zijn de verwachtingen op het aantreffen van restanten van de fortificaties uit de late middeleeuwen eerder hoog, op het aantreffen van restanten van de Vaubanvesting eerder hoog, en op het aantreffen van restanten van de 19^e-eeuwse vesting hoog.

Om een duidelijker beeld te verkrijgen van de impact van de geplande ingrepen is er nood aan bijkomend vooronderzoek. Pas wanneer er meer inzicht is verkregen in de bodemopbouw en de aanwezige archeologische waarden kunnen er verdere concrete uitspraken gedaan worden over de volgende stappen in het archeologisch traject.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Zicht op het terrein en de parking vanuit het noorden	5
Figuur 2: Zicht op het terrein en het winkelfiliaal vanuit het zuiden.	6
Figuur 3: Bouwplan parkeerverdieping	8
Figuur 4: Doorsnede van de toekomstige inplanting (NW naar ZO)	9
Figuur 5: Doorsnede van de toekomstige inplanting (zicht parallel met straat).....	10
Figuur 6 Fragment uit sonderingsverslag Sondex	23
Figuur 7: Algemene situeringskaart van Oudenaarde, naar Van Deventer (16 ^e eeuw) A: Natuurlijke Schelde; B: 12 ^e -eeuwse stadsomwalling; C: Oudste stadswal van Pamele (12 ^e -eeuws); D: 13 ^e -eeuwse stadsomwalling omwalling.....	26
Figuur 8: Detail uit plan de l'enceinte.	29
Figuur 9: Aanduiding van de verschillende termen van een stadsomwalling.....	30
Figuur 10: Voorbeeld van een gebastioneerd front.....	31
Figuur 11: Detail uit Plan de la Ville de Audenarde uit 1701.	32
Figuur 12: Detail uit Plan de Oudenaarde.....	32
Figuur 13: Detail uit het Plan der te Exproprieerene gronden.....	35
Figuur 14: Detail uit 3 ^e directie van fortificatie.....	36
Figuur 15: Doorsnede van de versterking aan de westkant (Bevere) van Oudenaarde.	36
Figuur 16: Detail uit profielen van de versterking.....	37
Figuur 17: Detail van luchtfoto uit 1951.	42
Figuur 18 Beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek.....	48

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 06.10.2020)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 06.10.2020)	3
Plan 3: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto(digitaal; 1:1; 06.10.2020)	7
Plan 4: Plangebied op DHM (Hillshade) (digitaal; 1:1; 24.01.2020)	15
Plan 5: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met waterwegen (digitaal; 1:1; 11.10.2020)	16
Plan 6: Plangebied en hoogteverloop op het DHM (digitaal; 1:1; 11.10.2020)	17
Plan 7: Plangebied op de tertiairgeologische kaart (digitaal; 1:50.000; 06.10.2020)	20
Plan 8: Plangebied op de quartairgeologische kaart (digitaal; 1:200.000; 06.10.2020)	21
Plan 9: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000 (digitaal; 1:50.000; 06.10.2020)	22
Plan 10: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (digitaal; 1:20.000; 06.10.2020)	24
Plan 11: Plangebied op de kaart van Van Deventer (analoog; onbekend; 06.10.2020)	27
Plan 12: Parma belegert en veroverd Oudenaarde 1582 (1613-1616) (analoog; onbekend; 07.01.2020)	28
Plan 13: Kaart met de fortificaties rond Oudenaarde (1750)	31
Plan 14: Plangebied op de Ferrariskaart(analoog; 1:25.000; 06.10.2020).....	34
Plan 15: Plangebied op de Vandermaelenkaart (analoog; 1:20.000; 06.10.2020)	39
Plan 16: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (analoog; 1:2500; 08.01.2020)	41
Plan 17: Plangebied op de CAI	44

4.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied	43
Tabel 2: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio	45
Tabel 3: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode	49

5 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel. Available at: https://www.onroerenderfgoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016. Oudenaarde.
- AGIV, 2020a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Digitaal Hoogte Model.
- AGIV, 2020b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootschalig Referentiebestand (GRB).
- AGIV, 2020c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV, 2020d. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- BERINGS, G., 1989. *Landschap, geschiedenis en archeologie in het Oudenaardse*, Oudenaarde.
- BOGEMANS, F., 2003. *Quartaire geologische Profieltypenkaart Schaal 1:50 000. Kaartblad 29: Kortrijk*, Brussel.
- CAI, 2020. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.
- CARTESIUS, 1830. 3E DIRECTIE VAN FORTIFICATIEN. PROJECTEN OP OUDENAARDEN. GENERAAL PLAN DER GEPROJECTEERDE WERKEN TER BEVESTIGING DER STAD OUDENAARDEN EN HET FORT OP DEN KEZELENBERG 1829, 1830. Available at: <https://search.arch.be/>.
- CARTESIUS, 2020. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.
- Cartesius, 1951. Historische Luchtfoto's. Available at: http://www.ngi.be/cartesius/images/air/1951_B4_046.jpg.
- CARTESIUS, 1701. Plan de la ville d'Audenarde. Available at: <https://search.arch.be/imageserver/>.
- CARTESIUS, 1824. Plan der te expropieerene gronden voor de constructie der vesting oudenaarden en onderhorige forten.
- LE CLERC, J., 1730. *Geschiedenissen der Vereenigde Nederlanden, Sedert den aanvang van die Republyk tot op den Vrede van Utrecht in't jaar 1713. en het Tractaat van Barrière in 't jaar 1715 gesloten*, Amsterdam.
- DOV VLAANDEREN, 2020a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2020b. Databank Ondergrond Vlaanderen, neogeen/paleogeen (tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

- DOV VLAANDEREN, 2020c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at:
<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- France, B.N. de, 1745. Plan d'Oudenarde. Available at:
<https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b8493812f>.
- Gallica, Oudenarde. Plan de l'enceinte. Available at: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b6903736t>.
- GEOPUNT, 2020a. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at:
<http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2020b. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at:
<http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2020c. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at:
<http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2020d. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845).
- GEOPUNT, 2020e. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854).
- DE GRUYSE, J., 2016. *Jan Zonder Vreeslaan (Oudenaarde, Oost-Vlaanderen)*,
- HASQUIN, H., VAN UYTVEN, R. & DUVOSQUEL, J.-M., 1980. *Gemeenten van België. Geschiedkundig en administratief-geografisch woordenboek.*, Gemeentekrediet van België.
- Hulten, T.B. van, 1821. 3E FORTIFICATIE DIRECTIE. PROJECTEN OP OUDENAARDEN. LIT. B. FRONT VAN BEVEREN". - PLATTEGROND EN PROFIELN VAN DE VERSTERKING VAN BEVERE. Available at:
https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-archieven/zoekresultaat/inventaris/rabscan/zoekterm/oudenaarde/dao/1/eadid/BE-A0510_002043_003600_DUT/inventarisnr/I204336005168/level/file/scan-index/-19/foto/510_1443_000_05168_000_0_0001.
- IOE, 2020. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.
- JANSSENS, N., 2012. *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem, Oudenaarde Scheldekop, Gent*.
- KAMPS, P.J., VAN KERKUM, P.C. & DE ZEE, J., 2004. *Terminologie verdedigingswerken: inrichting, aanvallen en verdediging*, Utrecht.
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2020. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.
- DE MAEYER, W. et al., 2015. *Oudenaarde Louise Mariekaai en J.J. Raepsaetplein, Archeologisch onderzoek, Solva Archeologie Rapport 31*,
- NN, 1750. Plan d'Oudenarde place forte du comté de Flandre située sur la riviere d'Escaut a sept lieues de Tournay. Available at: <https://uurl.kbr.be/1464387>.
- ONROEREND ERFGOED VLAANDEREN, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at:
https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwku

ndig-verkaveling_v7.pdf.

PLESSIX, H. & LEGRAND-GIRARDE, E., 1909. *Manuel complet de fortification*, Paris.

Rijksmuseum Amsterdam, Parma Beleg van Oudenaarde. Available at:
<https://www.rijksmuseum.nl/en/collection/RP-P-OB-79.883>.

6 Bijlagen

Bijlage 1: Grondplan funderingen en rioleringen

Bijlage 2: Bestaande en nieuwe toestand

Bijlage 3: Kelder en +1

Bijlage 4: +2 en +3

Bijlage 5: Funderingsplan en maaiveldplan

Bijlage 6: Sonderingsverslag